

НОВЫ ЧАС

УЛАД ВЯЛІЧКА

Стар. 6

ДЭВАЛЬВАЦЫЯ РАНА ЦІ ПОЗНА БУДЗЕ

Ці ўратуе Беларусь расійскі крэдыт? Пра гэта разважае былы дарадца прэзідэнта Расіі, дзяржаўны дзеяч і эканаміст Андрэй Іларыёнаў

Стар. 4

НЯМЕЦКІЯ АХВЯРЫ ФУКУСИМЫ

Катастрофа ў Японіі выклікала глабальныя змены на палітычнай сцэне ФРГ. У адстаўку з пасады старшыні партыі лібералаў пайшоў міністр замежных спраў Гіда Вестэрвеле. Услед можа рушыць і Ангела Меркель

Стар. 12

ШТО СКРАЎ ДЭН БРАЎН У МІХАІЛА АНІКІНА

Стар. 15

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

ПАД ВЕТРАЗЯМІ

Артыкул Сяргея Нікалюка
з цыклу «Азбука паліталогіі»

▶ ТРАГЕДЫЯ

ЧОРНЫ ПАНЯДЗЕЛАК БЕЛАРУСІ

Вольга ХВОІН

**12 чалавек загінулі,
204 чалавекі пацярпелі,
157 шпіталюваных ў выніку
тэракту ў мінскім метро.
Міф стабільнай і бяспечнай
Беларусі падарваны.**

У найноўшай гісторыі краіны ўжо было некалькі надзвычайных здарэнняў, калі пацярпелі выпадковыя людзі, — выбухі ў Віцебску ў 2005-м і ў Мінску ў 2008-м годзе. Але іх машаб і колькасць ахвяраў несуразмерныя з тэрактам у метро. Летальных зыходаў тады, на шчасце, не было, а выбух на Дзень незалежнасці следства ўвогуле класіфікавала як «хуліганства».

Цяпер адчування абароненасці і бяспекі няма, бо выявілася, што ахвярай можа стаць абсалютна любы чалавек, калі карта ляжа не на яго карысць. І страшна аказацца на месцы сівога інтэлігентнага выгляду мужчыны, які з трывогай пытаўся пра сваю дачку ў прыёмным пакоі бальніцы: «Яе паказалі па тэлебачанні. Чорненская, як я, нідзе — няма, аб'ездзіў усе бальніцы, няма. А яе ж паказалі па тэлебачанні...»

Трагедыя выявіла лепшыя рысы беларусаў. Хто моцна не пацярпеў, вярталіся ў метро і дапамагалі выносіць параненых, кіроўцы маршрутак і таксі не ўзвінцілі кошты, а адвозілі людзей бясплатна, на станцыях прыёмныя донарскай крыві выстроіваліся ў чаргі. У інтэрнэце з'явілася цэлая галінка, дзе людзі выкладалі свае маршруты на працу і прапаноўвалі падвезці на сваіх аўто ўсіх жадаючых.

Потым, канешне, падзяліліся на лагеры паводле версій, хто мог зладзіць страшны тэракт, але дакладна ніхто не пачаў

шукаць пазітыўныя ноты ў трагедыі.

Варта сказаць добрыя словы на адрас супрацоўнікаў МНС і медыкаў, якія аператыўна прыехалі на месца здарэння, выносілі-возілі-ратавалі людзей.

Сілавая структуры, якія разрасліся да рэкордных для невялікай Беларусі памераў, не ёсць гарантам слаўтай стабільнасці. Хаця адчування, што рукі ў іх доўгія і дацягнуцца да любога, не бракуе. Супрацоўнікі МУС, КДБ апошнія гады шчыльна заняліся іншадумцамі, палітычнымі апанентамі. А вось жа атрымліваецца, што галоўнае і прамаргалі. Ужо пасля выбуху была ўзмоцненая ахова ў метро, з'явіліся шматлікія патрулі. Але выглядае гэта збольшага спробай

апраўдацца. Праз месяц-другі ўсё супакоіцца, пасты здымуць, міліцыянты не будуць пільна ўглядацца ў кожнага мініка... Да слова, кіраўніцтва сілавых ведамстваў не выступіла з публічнымі заявамі, у якіх прызнала б сваю непрафесійнасць, халатнасць, не было і заяў пра адстаўкі.

Але гэта не перашкаджае шукаць ворага знешняга і ўнутранага. Апазіцыйныя палітыкі прэвентыўна пачалі адхрышчывацца ад датычнасці да тэракту. Хаця, калі паглядзець на раздробленасць, зачышчанасць, ледзь не стэртыльнасці апазіцыйнага поля, то і пад мікраскопам там наўрад ці магчыма адшукаць сляды экстрэмізму.

«Спакойнага жыцця нам не дадуць. Я вас пра гэта папярэдж-

ваў. Не хачу нагадваць, хто яны. І з адказам на гэтае пытанне прашу паспяшацца, — запатрабаваў кіраўнік дзяржавы на адмысловай нарадзе з кіраўнікамі сілавых ведамстваў. — Дзейнічайце рашуча. Думаю, людзі нас зразумеюць. Усе падраздзяленні ў МУС павінны быць пастаўлены пад ружжо. Вывернуць усё навыварат! Асабліва на наяўнасць незарэгістраванай зброі, выбуховыя, боепрыпасаў».

Падобная адмашка тоіць небяспеку старту палявання на ведзьмаў. Віцебскія выбухі спрабавалі павесіць на прадстаўнікоў апазіцыі, пасля «хуліганства» 3 ліпеня 2008-га павальна адкаталі пальцы ў жыхароў краіны, перацягалі на допыты многіх прадстаўнікоў апазіцыі.

З адпаведнымі заявамі ўжо выступіў кіраўнік аналітычнага цэнтра «ЕсооМ» Сяргей Мусіенка, назваўшы тэракт у мінскім метро вынікам «папушчальніцтва і залішняга лібералізму ўлад у стаўленні да апазіцыі». Ці можна назваць лібералізмам татальны прэсінг, арышты, вобшукі?

Тым часам праз два дні пасля здарэння супрацоўнікі галоўнага ўпраўлення па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі затрымалі падазраваных па крымінальнай справе па выбуху ў метро.

«Гэта дзве асобы, з імі праводзяцца следчыя дзеянні, праведзены першыя допыты з удзелам адвакатаў і атрыманы першыя паказанні, — паведаміў намеснік генпракурора Андрэй Швед. Паводле яго слоў, відазাপіс з метро дазваляе «з вялікай доляй верагоднасці меркаваць, што адзін з затрыманых з'яўляецца выканаўцам». Гэтыя асобы — грамадзяне Беларусі, паходзяць з аднаго з абласных цэнтраў і даўно знаёмыя.

13 красавіка Лукашэнка зрабіў афіцыйную заяву, што крымінальную справу раскрылі. «Сёння ў 5 гадзін раніцы злачынства было раскрытае. Чакістам і міліцыі спатрэбіліся ўсяго толькі суткі для таго, каб учора ў 9 вечара правесці бліскучую аперацыю і без шуму, стрэлаў і траскатні затрымаць выканаўцаў. Сёння ў 5 раніцы яны далі свае паказанні. Галоўнае, мы ўжо ведаем, хто і як здзейсніў гэты тэракт. Пакуль толькі не вядома, навошта, але і гэта хутка стане вядома, і гэта наша сёння галоўная задача», — заявіў кіраўнік дзяржавы.

Але кропку ў тэракце 11 красавіка яшчэ не паставілі. Бліжэйшыя падзеі пакажуць, каму і чым адгукнецца мінская трагедыя.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

▶ 11 КРАСАВІКА

СВЕТ СПАЧУВАЕ

У сувязі з выбухам у мінскім метро кіраўнікі краін і міжнародныя арганізацыі, вядомыя людзі выказалі спачуванне пацярпелым і ўсяму беларускаму народу.

Генеральны сакратар ААН Пан Гі Мун выказаў спачуванне народу Беларусі і, у прыватнасці, сем'ям ахвяраў.

Дзейны старшыня АБСЕ, міністр замежных справаў Літвы Аўдрюнас Ажубаліс: «Наша спачуванне накіраванае ў першую чаргу сем'ям загінулых і пацярпелых».

А ранішняя пасяджэнне Парламентскай Асамблеі Савета Еўропы 12 красавіка пачалося з хвіліны памяці ахвяраў тэракту.

Вярхоўны прадстаўнік ЕС па пытаннях замежнай палітыкі Кэтрін Эштан сказала, што перадала свае спачуванні сем'ям, якія страцілі сваіх любімых або маюць параненых у выніку таго, што адбылося ў Беларусі: «Я глыбока шкадую аб трагічнай згубе людзей і шматлікіх параненых у выніку выбуху, які адбыўся на станцыі метро «Кастрычніцкая» ў Мінску. Хачу выказаць свае шчырыя спачуванні і падтрымку сем'ям ахвяр і народу Беларусі. Жадаю ўсім пацярпелым найхутчэйшага выздараўлення».

Амбасада ЗША выказала спачуванне ў сувязі з тэрактам у мінскім метро: «Мы самым рашучым чынам асуджаем гэты подлы і жахлівы акт. Мы жадаем усім параненым поўнага і хуткага выздараўлення».

Амбасада Рэспублікі Польшча накіравала на імя міністра замежных справаў Рэспублікі Беларусь спадара Сяргея Мартынава словы спачування міністра замежных справаў Рэспублікі Польшча спадара Радаслава Сікорскага ў сувязі з учарашнім тэрактам у Мінску: «Дазвольце выказаць словы майго глыбокага спачування сем'ям забітых і ўсяму братняму Беларускаму Народу, цяжкае якога заўсёды

адгукаецца салідарнасцю ў сэрцах Польскага Народу. Сёння я скіроўваю свае думкі перш за ўсё да тых людзей, якія страцілі сваіх блізкіх у выніку гэтай страшнай трагедыі. Прыміце, спадар міністр, мае самыя шчырыя спачуванні». Таксама словы спачування перадалі пасол Рэспублікі Польшча Лешак Шэрэпка і прэм'ер-міністр Дональд Туск.

На адраас МЗС РБ паступілі спачуванні адміністрацыі замежных справаў Ізраіля Авігдора Лібермана, міністра замежных справаў Латвіі Гірта Валдзіса Крыстоўскіса, кіраўніка МЗС Фінляндыі Аляксандра Стуба, міністра замежных справаў Эстоніі Урмаса Паэта, еўракамісара па пашырэнні і еўрапейскай палітыцы суседства Штэфана Фюле.

Спачуванні беларускаму народу выказаў прэзідэнт Украіны Віктар Януковіч, прэм'ер-міністр Літвы Андрус Кубілюс і Малдовы Уладзімір Філат, прэзідэнт Латвіі Валдзіс Затлерс, Эстоніі Томас Хендрык Ільвес, Грузіі Міхаіл Саакашвілі, Расіі Дзмітрый Мядзведзеў, Казахстана Нурсултан Назарбаеў.

Ад імя Кітаю тэракт у мінскім метро рашуча асудзіў афіцыйны прадстаўнік МЗС КНР Хун Лэй. Свае словы падтрымкі народу Беларусі даслаў выканаўца абавязкаў прэзідэнта Малдовы Марыян Лупу.

Праз «Радыё Свабода» выказаў спачуванне Зянон Пазыняк: «Маё глыбокае спачуванне сем'ям, родным і блізкім усіх загінулых добрых нашых людзей ад выбуху 11 красавіка ў мінскім метро. Спачуваю таксама ўсім пакалечаным і параненым, зычу хутчэйшага загойвання і выздараўлення і спадзяюся, што цемра і страх знікнуць з нашага беларускага жыцця і людзі дамогуча лепшай долі».

Выказала спачуванне ў сваёй заяве і Рада Беларускай Народнай Рэспублікі: «Гэтая жудасная трагедыя кранае ўсіх беларусаў, і тых, хто на Бацькаўшчыне, і тых, хто на чужыне. Мы молімся па памерлых і жадаем хутчэйшага выздараўлення параненым».

▶ ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ЗРУЙНАВАЛІ КАМЕНЬ «ПАКУТНІКАМ»

Тацяна ШАПУЦЬКА

У аўторак 12 красавіка а 22 гадзіне вечара з Цэнтральнай плошчы Маладзечна быў дэмантаваны знак «Пакутнікам за волю і незалежнасць Беларусі», усталяваны яшчэ пры першым мэры горада Генадзі Карпенку.

Мемарыяльны камень быў мясцовым сімвалам, ля якога стала праводзіліся разнастайныя мерапрыемствы дэмакратычных сілаў Маладзечна.

Па выпадковасці відавочцам дэмантажу помніка стаў старшыня мясцовай суполкі «Маладзі БНФ» Валянцін Цішко. «Я шпачыраваў з сябрамі, калі мы пабачылі, як працоўныя пагружаюць камень у машыну. Яны казалі, што камень будзе перавезены ў парк

Перамогі. Зараз камень ляжыць метраў у 200-х ад ранейшага месца і накрыты белаю тканінай. Куды б яго не перанеслі, мінулае месца было значна больш выгаднае і сімвалічнае: па-першае, камень бачыла больш людзей, па-другое, ён знаходзіўся акурат насупраць помніка Леніну».

Паводле словаў юнака, зараз мясцовыя актывісты баяцца за знікненне каменю. «Я прадоўжу непадалёк і часта выбягаю паглядзець, ці на месцы камень. Вядомы ж выпадак у Вілейцы, калі помнік Расціславу Лапіцкаму быў таёмна вывезены», — гаворыць Валянцін Цішко. Днямі маладзечанскія актывісты накіруюць пратэст у гарвыканкам з нагоды дэмантажу каменю без уліку думкі грамадскасці.

Нагадаем, сёлага ў Маладзечне пройдуць «Дажынкi», таму ў горадзе вядуцца працы па рэканструкцыі Цэнтральнай плошчы, пад якую патрапіў і знак «Пакутнікам за волю і незалежнасць Беларусі».

▶ ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА

АПАЗІЦЫЮ ДАПЫТВАЮЦЬ

Тацяна ШЭЛЕГ

Тэракт у мінскім метро КДБ выкарыстоўвае, каб зноў цягаць апазіцыянераў на допыты. Прычым як жыхароў сталіцы, так і іншых гарадоў.

У Рагачове актывіст Дзяніс Дашкевіч быў тэрмінова выкліканы 12 красавіка ў мясцовы аддзел КДБ. Для апытання на конт тэракта, які адбыўся 11 красавіка ў Мінску.

«У мяне пыталіся, дзе я быў у той дзень, ці ёсць у мяне сведкі, якія пацвердзяць, што я менавіта быў дома, ці ў краме, ці на працы. Таксама пытанні тычыліся таго, ці чуў я ад каго-небудзь з апазіцыі пра падрыхтоўку тэракта. Ці 19 снежня на Плошчы ў Мін-

ску гучалі заклікі да выбухаў. Натуральна, я адказаў, што не — нічога такога не чуў», — распавёў актывіст праваабарончаму цэнтру «Вясна».

На допыт у КДБ выклікалі і Людмілу Дзянісенка, кіраўніка Брэсцкай гарадской арганізацыі партыі левых «Справядлівы свет». Для «дачы сведчанняў», звязаных з выбухам у метро. «Думаю, што я не апошня», — зазначыла яна.

З нагоды тэракта ў Мінску ў мясцовых чэкістаў пабываў 12 красавіка каардынатар аргкамітэта па стварэнні партыі «Беларуская Хрысціянская Дэмакратыя» па Гомельскай вобласці Юры Клімовіч. «Далі тэракт пра асобных сяброў і прыхільнікаў БХД. Паколькі я адмовіўся штосьці казаць, яны казалі, што будучы выклікаць усіх», — паведаміў актывіст.

СТРАТЭГІЯ 2012

Генадзь КЕСНЕР

«Роля і месца грамадзянскай супольнасці ў стратэгіі будучыні» — канферэнцыя на базе Нацыянальнай платформы Форума грамадзянскай супольнасці Усходняга партнёрства прайшла ў Мінску 11–12 красавіка.

Сярод арганізатараў канферэнцыі — вядомыя структуры: Міжнародны кансорцыум «EUROBELARUS», Цэнтр еўрапейскай трансфармацыі, Беларускі

інстытут стратэгічных даследаванняў (БІСС, Вільнюс), Беларуская асацыяцыя журналістаў, Грамадзянская кампанія «Гавары праўду», Грамадскае аб'яднанне «Рух «За свабоду» ды іншыя.

Як адзначалі ўдзельнікі канферэнцыі, сітуацыя, якая склалася ў краіне пасля 19 снежня 2010 года, выкрыла відавочнасць расколу ў беларускім грамадстве. Удзельнікі канферэнцыі канстатавалі, што ў Беларусі назапасілася шмат праблем у самых розных сферах, і частка гэтых праблем вымагае не толькі прафесійнага альбо экспертнага вырашэння, але і ўзгаднення розных інтарэсаў і пазіцый, ідэй і прадстаўленняў аб мінулым, цяперашнім і будучыні беларускага народа і самой краіны.

У Мінску 12 красавіка быў выкліканы на гутарку Ігар Багачык. Пра тое, чым ён займаўся напярэдадні вечарам, яго распыталі супрацоўнікі ўпраўлення па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю.

«Вясна» паведамляе і пра шэраг выпадкаў, калі да мінскіх і рэгіянальных актывістаў наведліся супрацоўнікі праваахоўных органаў. Аднак іх не было дома. Іх роднымі міліцыянтамі заявілі, што актывістаў хочучы апытаць, дзе яны знаходзіліся падчас выбуху ў метро.

«Праваабаронцы заклікаюць праваахоўныя органы, якія займаюцца расследаваннем трагедыі, не нагнаць у грамадстве атмасферу падазронасці і страху. І паспрабаваць як мага хутчэй знайсці сапраўдных злачынцаў», — адзначылі ў «Вясне».

Сустаршыня Форума грамадзянскай супольнасці «Усходняга партнёрства» Улад Вялічка акрэсліў неабходнасць прыняцця пэўнага нацыянальнага праграма. «Гэта даследча-аналітычная праграма, накіраваная на тое, каб мы зразумелі і вывучылі ўласную краіну. Наступная — праграма фармавання грамадскае думкі, альбо яе можна вызначыць як медыяпраграму, накіраваную на тое, каб дэмакратычныя гульцы змаглі насамрэч уплываць на тое, якога кішталту грамадская думка існуе ў краіне і як на эвалюцыянуе. Трэцяя праграма — адукацыйна-асветніцкая. Гэта ўсё тое, што магло б наблізіць звычайнага шараговага грамадзяніна да разумення тых грамадска-палітычных працэсаў, якія адбываюцца альбо мусяць адбывацца ў краіне. Яшчэ праграма грамадскага дыялогу, як праграма навучання дыялогу, прымуся да дыялогу — як заўгодна. У Беларусі павінен з'явіцца дыялог. І апошняя — праграма развіцця міжнародных стасункаў. Гэта такія своеасаблівае міністэрства замежных стасункаў Беларусі на ўзроўні грамадзянскай супольнасці і дэмакратычнай апазіцыі», — падкрэсліў Улад Вялічка.

▶ КРАТЫЎ

ЗАСЕЕМ СМАЛЕНСКУЮ ВОБЛАСЦЬ

Іван БАРЫСАЎ

Шклоўскі раён наведалі прадстаўнікі Смаленшчыны — кіраўнік муніцыпальнай установы «Мушкавіцкае сельскае пасяленне» Андрэй Азаранкаў і дырэктары сельгаспрадпрыемстваў «Мушкавічы» і «Сапрыкіна» Людміла Азаранкава і Генадзь Усачоў.

Госці сустрэліся ў Шклоўскім райвыканкам з кіраўнікамі мясцовага райвыканкама і гаспадарак, а таксама прадстаўнікамі Магілёўскага аблвыканкама. Расійскія госці распавялі, што на тэрыторыі іх гаспадарак у Ярэцкім раёне

Смаленскай вобласці маецца шмат вольных зямель, прыдатных для вырошчвання сельгаспадарчых культур, а трактароў і глебаапрацоўчых аграгатаў для іх апрацоўкі ў мясцовых аграрыяў не хапае. І прапанавалі шклоўскім аграрыям сумеснымі намаганнямі адрадыць былыя калгасныя палі.

Прапанова смаленскіх калег была з разуменнем сустрэтая прадстаўнікамі сельскай гаспадаркі Шклоўшчыны. Дасягнутая папярэдняя дамоўленасць, што ўжо ў гэтым годзе будуць распачаць работы на плошчы 660 гектараў, дзе спачатку плануецца знішчыць пустазелле, а потым узараць гэту тэрыторыю і падрыхтаваць палі пад сяўбу проса і азімага рапсу. Вызначана, што ў далейшым колькасць сумесна апрацоўваемых плошчаў будзе даведзена да некалькіх тысяч гектараў.

Газета «Ударны фронт» паведамляе, што кіраўніцтва Шклоўскага раёна разлічвае, што праект будзе выгадны і расіянам, і мясцовым аграрыям, бо на Шклоўшчыне ў бліжэйшыя 2–3 гады ў сувязі з масавым будаўніцтвам жыллёгадоўчых комплексаў пачаюць будыцца рагатай жывёлы і свіней узрасце ў разы. Суадносна ўзрастуць і патрэбы ў кармах, на вытворчасць якіх пасяўных плошчаў у Шклоўскім раёне будзе не хапаць.

А тым часам у суседніх са Шклоўскім раёнах Магілёўшчыны процьма зямель сельгаспрызначэння, што зараз не выкарыстоўваецца для вытворчасці сельгаспрадукцыі. Хіба толькі аграрыям Шклоўшчыны проста больш няма куды падзець грошы, як «закапаць» іх у Расійскае Нечарназем'е?

ТВДНЁВЫ АГЛЯД

ЦІ ДАЧАКАЕМСЯ
НАРЭШЦЕ ВЫНІКАЎ?

Сяргей САЛАЎЕЎ

Тэракт у Мінскім метро шакаваў усё грамадства. Але ж, хто памятае, шок быў адразу пасля выбухаў у Мінску ў 2008 годзе ў ноч з 3 па 4 ліпеня. Але тады не знайшлі ні падазраваных, ні абвінавачаных. Як і пасля выбухаў у Віцебску.

Нагадаем, 14 і 22 верасня 2005 года ў Віцебску былі ўзарваны дзве самаробныя выбухныя прылады. Першая — на прыпынку грамадскага транспарту выбухнула піўная банка, начыненая металічнымі прадметамі. Пацярпелых не было. У другім выпадку такая ж прылада была падарвана на маладзёжнай дыскатэцы ў цэнтры Віцебску, пацярпелі каля 50 чалавек, але загінулых не было. У сувязі з інцыдэнтам пракуратура Беларусі распачала крымінальную справу па артыкуле «замах на забойства хуліганскім спосабам». Па падазрэнні ў арганізацыі выбуху ў Віцебску затрымалі пяць чалавек, але зламыснік да гэтага часу не знойдзены.

3 ліпеня 2008 на свяце Дня Незалежнасці ў Мінску быў здзейснены выбух самаробнай выбухной прылады, замаскіраванай пад упакоўку фруктовага соку, якая была начыненая металічнымі балтамі і гайкамі. Пацярпелі 55 чалавек, 47 з іх былі шпіталізаваны. Была выяўлена яшчэ адна выбухная прылада, якая не спрацавала. Дадзены інцыдэнт быў кваліфікаваны як «хуліганства». Пасля выбуху практычна ва ўсяго мужчынскага насельніцтва Беларусі былі сабраныя адбіткі пальцаў. Актыўна распрацоўвалася версія датычнасці да выбуху беларускай апазіцыі. Вінаватыя не былі ўстаноўлены.

Няўжо і зараз будзе так?

На спецыяльных нарадах беларускі прэзідэнт патрабаваў спыніць «любую паніку». У тым ліку валютную і харчовую. Пра гэта ён заявіў на

У Беларусі пачалі блакаваць доступ да апазіцыйных інтэрнэт-рэсурсаў. Доступ да сайтаў «Беларускі партызан» і «Хартыя'97» закрыты для дзяржаўных устаноў, устаноў адукацыі і культуры

нарадзе 13 красавіка, фрагменты якой былі паказаны па каналах беларускага тэлебачання.

«Любая паніка наконце харчавання, валюты і іншае павінна спыняцца, — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. — Не магу не звярнуць увагу яшчэ на адзін найважнейшы момант. Ён звязаны са спробай стварэння ў грамадстве панікі праз распаўсюджванне чутак пра шматлікія выбухі ў краіне, пра тое, што за гэтым стаіць улада, і гэтак далей. Ужо дагаварыліся да таго, што не толькі ўлады ўчыняюць гэтыя гнусныя злачынствы, але і ваенныя, міліцыя, праваахоўныя органы і нават царква. Я ўчора распарадзіўся знайсці

нягоднікаў, затрымаць і дапытваць як злачынцаў».

Паводле слоў Лукашэнка, учора яго праінфармавалі, што такія людзі затрыманыя.

«Я звяртаюся да генеральнага пракурора — ніякага даравання ім. Гэта яны ствараюць гэтае асяроддзе і пачынаюць бударажыць сумленных і прыстойных людзей. Гэта тычыцца і сродкаў масавай інфармацыі. За распаўсюджванне падобных паклёпніцкіх выдумак вінаватыя панясуць крымінальную адказнасць», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

Пры чым да вынікаў тэракта нястача валюты ў абменніках і дэфіцыт цукру, сланечнікавага алею, урэшце, грэчкі ў крамах? Хаця, можа, ён і мае рацыю. Калі куплялі грэчку, рыс, цукар, соль, запалкі? Толькі напярэдадні вайны.

Але нашы спецслужбы апынуліся на вышыні. Супрацоўнікі Камітэта дзяржаўнай бяспекі Беларусі затрымалі ў Мінску трох грамадзян, якія распаўсюджвалі чуткі аб тэрарыстычных актах, што нібыта адбыліся ў сталіцы.

На сустрэчы з журналістамі 12 красавіка намеснік генеральнага пракурора, кіраўнік следчай групы па расследаванні тэракта ў мінскім метро Андрэй Швед заявіў, што праваахоўныя органы адсочваюць інфармацыю, звязаную з фактамі

праяўлення тэрарызму, а таксама каментары ў СМІ аб трагедыі ў Мінску. Распаўсюджвальнікам чутак ён прыгразіў крымінальнай адказнасцю.

Справа ў тым, што 12 красавіка ў Мінску пачалі хадзіць чуткі, што сёння ў сталіцы быў узарваны аўтобус маршруту №100.

А тым часам Генеральная пракуратура Беларусі вынесла папярэджанне лідару руху «За Свабоду» Аляксандру Мілінкевічу, журналісту Аляксандру Старыкевічу і былому супрацоўніку КДБ Валерыю Костку «за распаўсюджванне неабгрунтаванай інфармацыі пра трагічныя падзеі ў Мінскім метрапалітэне».

«У мэтах недапушчэння такіх дзеянняў, а таксама забеспячэння правоў грамадзян на атрыманне праўдзівай інфармацыі, заснаванай на аб'ектыўных звестках, Генеральнай пракуратурай былі папярэджаныя шэраг асоб, якія мелі дачыненне да згаданых дзеянняў, у тым ліку грамадскі дзеяч Мілінкевіч А.У., карэспандэнт Старыкевіч А., грамадзянін Костка В.І.».

Каму выгадна абмяжоўваць любую інфармацыю пра тэракт? Любая інфармацыя можа стаць штуршком для следства. Усе ведаюць, што каля 90% інфармацыі замежныя шпіёны атрымліваюць не метадамі вярбовак, подкупаў, сустрэч з агентамі. А менавіта праз сродкі масавай інфармацыі, супастаўляючы іх дадзеныя.

Але ўсё працагаецца. У Беларусі пачалі блакаваць доступ да апазіцыйных інтэрнэт-рэсурсаў. Доступ да сайтаў «Беларускі партызан» і «Хартыя'97» закрыты для дзяржаўных устаноў, устаноў адукацыі і культуры. Пра гэта паведаміў журналістам 11 красавіка ў Мінску начальнік упраўлення Генеральнай пракуратуры па нагляду за выкананнем заканадаўства і законнасці прававых актаў Павел Радзівонаў.

Як сказаў Радзівонаў, 23 сакавіка Генпракуратура вынесла пастанову аб уключэнні ідэнтыфікатараў двух інтэрнэт-рэсурсаў у спіс абмежаванага доступу. Гэта было зроблена на падставе ўказа прэзідэнта № 60. У адпаведнасці з ім, забаронена да распаўсюджвання інфармацыя аб незаконным абароце зброі, інфармацыя, якая мае экстрэмісцкую накіраванасць, прапагандуе насілле і жорсткасць, а таксама іншая інфармацыя, якая не адпавядае заканадаўству.

Паводле слоў Радзівонава, на «Беларускі партызан» і «Хартыя'97» распаўсюджвалася менавіта інфармацыя, якая не адпавядае заканадаўству, у тым ліку заклікі да ўдзелу ў несанкцыянаваных масавых мерапрыемствах.

«Генеральная пракуратура не мае на мэце абмежаваць свабоду слова. Гэтая мера з'яўляецца санкцыяй супраць злоўжыванняў правам на свабоду СМІ», — сказаў Радзівонаў. Генпракуратура толькі забяспечвае прававы бок пытання, тэхнічны бок аддаецца на водкуп дзяржаўнай інспекцыі па электрасувязі, заявіў Радзівонаў.

ФІГУРЫ ТЫДНЯ

АНДРЭЙ ПАЧОБУТ

Карэспандэнт польскай «Газеты Выборчай» Андрэй Пачобут знаходзіцца ў Следчым ізалятары Гродзенскай турмы па абвінавачванні ў абразе прэзідэнта (артыкул 368 Крымінальнага кодэксу РБ), супраць яго распачата следства таксама па артыкуле 367 КК — «паклёп на прэзідэнта». У аснове справы — публікацыі Андрэя Пачобута ў польскай «Газете Выборчай», а таксама з яго прыватнага блогу і з сайта «Беларускі партызан». Калегі гродзенскага журналіста Андрэя Пачобута па апазіцыйным Саюзе палякаў, у якім Андрэй з'яўляецца кіраўніком Галоўнай рады, пачалі кампанію, каб яму змянілі меру стрымання і выпусцілі з турэмнага ізалятара. На сходзе арганізацыі ўдзельнікі ставілі подпісы пад зваротам у абласную пракуратуру.

Таксама з калегам акцыю салідарнасці праводзяць журналісты. У сваіх блогах яны размяшчаюць тэкст са словамі: «Я выказваю салідарнасць са зняволеным журналістам і хачу падзяліць з ім адказнасць за здзейсненыя «злачынствы», таму падпісаюся пад усімі артыкуламі Пачобута, якія фігуруюць у справе».

ІГАР ТУМАШ

Літаратар Ігар Тумаш заявіў, што Лён пакідае шэрагі дзяржаўнага Саюза пісьменнікаў Беларусі. У момант выбуху ў метро 11 красавіка Ігар Тумаш быў у адным з вагонаў цягніка на станцыі метро «Кастрычніцкая». Ігар абышоўся спалохам, павышаным ціскам і страшнымі ўспамінамі ўбачанага «пасля хлапку». Перажытае змяніла яго погляды на «стабільнасць у краіне», піша tut.by.

«Уладныя структуры, якія не змаглі забяспечыць бяспеку радавых грамадзян, павінны сысці ў адстаўку. Таму што кроў нявінных лямантуе. Што рабіў спецназ на кожнай станцыі метрапалітэна некалькі апошніх месяцаў? Чым была занята велізарная воіска сілавікоў? — агучыў для партала свае пытанні і прэтэнзіі Тумаш. — Метрапалітэн апынуўся непадрыхтаваным да надзвычайных сітуацый: пасля выбуху станцыя была пагружаная ў цемру і запоўненая дымам і ўгарным газам. Дзе вентыляцыя і аварыйнае асвятленне?..»

Літаратар заявіў, што на знак пратэсту супраць праяўленай дзяржаўнымі структурамі Беларусі разгільдзайства ён выходзіць з Саюза пісьменнікаў Беларусі, які з'яўляецца адной з ідэалагічных вольных існуючай уладнай сістэмы.

Ігар Тумаш адзначыў самаадданы паводзіны пасажыраў-мужчын, якія не паддаліся паніцы, не збеглі, а кінуліся на дапамогу пацярпелым, што задыхаліся ад угарнага газу. «Паклон мінскім таксістам, якія адмаўляліся браць з пацярпелых грошы, развозілі іх па дамах бясплатна», — сказаў літаратар.

ВІКТОРЫЯ АЗАРАНКА

21-гадовая беларуска Вікторыя Азаранка ўпершыню ўвайшла ў пяцёрку наймацнейшых тэнісістак. У новым рэйтынгу Сусветнай тэніснай арганізацыі (WTA), апублікаваным 11 красавіка, на яе рахунку 4 630 балаў. Раней найлепшым дасягненнем Вікторыі было 6-е месца.

Дзякуючы перамозе на турніры ў Марбелы (Іспанія) беларуская спартсменка на 24 балы апырэдзіла аўстралійку Саманту Стосур. Рэйтынг па-ранейшаму ўзначальвае Каралін Вазняцкі з Даніі (9930 балаў), за ёй ідуць бельгійка Кім Клейстэрс (8115), расіянка Вера Званарова (7815) і італьянка Франчэска Ск'явоне (5171).

Сайт WTA адзначае, што Азаранка не ведае паразаў ужо 11 матчаў запар (да Марбелы выйграла турнір у Маямі) і паўтарыла дасягненне свайго сучайчынніцы Наталлі Зверавай, якая таксама ўзнімалася да пятага месца ў рэйтынг.

У чэмпіёнскай гонцы WTA Вікторыя Азаранка знаходзіцца на 4-м месцы з 2 056 баламі.

Пасля вяртання ў Мінск лідар беларускай зборнай пачне падрыхтоўку да матчу плей-оф 2-й Сусветнай групы Кубка Федэрацыі супраць каманды Эстоніі. Акрамя яе капітан беларускай зборнай Сяргей Цяцерын у бліжэйшым матчы разлічвае на Вольгу Гаварцову, Дар'ю Куставу і Таццяну Пучак.

ПАЛІТЫКА

▶ МЕРКАВАННЕ

ДЭВАЛЬВАЦЫЯ РАНА ЦІ ПОЗНА БУДЗЕ

У Беларусі з'явіліся чэргі, дэфіцыт, шэрыя кусы валюты. Дзе выйсце, і ці ўраце Беларусь ад падзення ў прорву расійскі крэдыт? Пра гэта разважае былы дарадца прэзідэнта Расіі, дзяржаўны дзеяч і эканаміст Андрэй Іларыёнаў.

— Расія наўзамен папросіць актывы. Што ў вас яшчэ тут засталася? Палова трубаправоднай сістэмы, электрасеткі. Краіна ўсё ж нябедная, ёсць рэсурсы, актывы. Расійскім дзяржслужбоўцам трэба будзе думаць аб тым, каб выключыць сыход Беларусі на Захад, мінімізаваць усякага кшталту выпадковасці.

— Чаму Крэмль ідзе на крэдытаванне Беларусі?

— У старым выглядзе СССР спыніў існаванне, але гэта не выключае магчымасці стварыць новыя інстытуцыянальныя структуры, якія будуць знешне іншымі, але забяспечаць лялянасць расійскаму кіраўніцтву, рашэнні будуць прымацца з узгадненнем з ім. Гэта банальная ісціна для суседзяў.

— Яку будучыню вы бспрагнавалі беларускай эканоміцы?

Андрэй Іларыёнаў з Анатолем Лябедзькам і Яраславам Раманчуком

— Валютна-фінансавая сітуацыя, у якой знаходзіцца цяпер Беларусь, класічная. І выхад з яе элементарны — дэвальвацыя нацыянальнай валюты. Гэта вырашыць праблемы множнасці курсаў, адзінага курса, адсутнасці валютных рэзерваў, аднаўлення эканамічнага росту, дасць незалежнасць паводзінаў на міжнароднай арэне. Нават калі вы атрымаеце дадатковыя грошы ад Расіі, але бягучы курс захаваецца, праблема не вырашыцца. Рана ці позна яна ўзнікне, зноў трэба будзе браць пазыкі і за іх

нечым расплачвацца. Дэвальвацыя рана ці позна будзе, але яе адцягванне прывядзе да таго, што ўмовы будуць яшчэ больш неспрыяльнымі. Кіраўніцтва Беларусі можа зрабіць сабе і краіне добра, а можа працягнуць рабіць сабе кепска. Але дэвальвацыя не пазбегнуць.

Ёсць папулярная прымаўка: у Расіі дзве праблемы — дурні і дарогі. Дарогі — вынік наяўнасці дурняў. У Беларусі праблема з эканомікай палягае ў тым жа рэчывы — няма адекватнага разумення элементарных рэчаў.

Нічога лепш за дэвальвацыю не дапаможа. Курс падае — і аб'ёмы імпарту аўтаматычна падаюць. Гэта базавыя паняцці. У нас аналагічная сітуацыя была ў 1998 годзе. Быў амаль фіксаваны валютны калідор, эканамічнай камандзе ў асобах Гайдара, Чубайса, Аляксашанкі, Кірыенкі прыроілася дурнота, што гэты курс трэба трымаць. І за першыя шэсць месяцаў 1998 года Расія набрала 26 мільярдаў долараў крэдытаў, але праблема нікуды не падзелася. Потым у Міжнародным валютным фондзе ўзялі яшчэ пазыку на 25 мільярдаў долараў. Кінулі гэта — згарэла ў момант. У вас сітуацыя аналагічная, таму пытанне, як доўга вам трэба будзе расплачвацца за памылкі некалькіх людзей.

— Ці можна чакаць, што эканамічныя праблемы прывядуць да пераменаў у Беларусі?

— Залежыць ад маштабу крызісу. Калі разважаць з пункту гледзішча political since, прыхільніка свабоднай у палітычным сэнсе Беларусі, то я б сказаў: нельга дэвальваваць валюту, трэба трымаць максімальна доўга. І тады ўжо ўдарыць так, што можа прывесці да змены кіраўніцтва. У 1998 годзе Барыс

Ельцын утрымаўся, хаця і з вялікімі ахвярамі. У 1998-м эканамічны крызіс прывёз да адстаўкі прэзідэнта Інданезіі Сухарта, рэжым якога трымаўся больш за 30 гадоў. Калі вашае кіраўніцтва будзе нягнуткім, то вынік можа быць аналагічным.

— Ці зацікаўленае расійскае кіраўніцтва ў змене палітычных эліт Беларусі?

— Думаю, сітуацыя яшчэ не дайшла да гэтага. Тым больш беларускае кіраўніцтва сядзіць моцна, у яго застаўся апошні аргумент каралёў, і выкарыстоўваецца ён паспяхова, як, напрыклад, у снежні мінулага года. Ідзе цягамотная барацьба, гульня, бо ў Крамлі разумеюць, што з Лукашэнкам больш-менш зразумела, як працаваць, хаця і трэба ўвесць час ціснуць. Але апошняя палітычная кампанія некаторых кандыдатаў у прэзідэнты мела прыкметы ціску на Лукашэнку, у тым ліку і з Масквы.

— Адносіны з Еўрапейскім Саюзам абвастрыліся. Расія зацікаўлена ў прэсінгу Беларусі з Захаду?

— Мы маем магчымасць бачыць на свабодзе Анатоля Лябедзьку, гэта паказвае, што беларускае кіраўніцтва мае адекватныя рэакцыі, сур'ёзна ставіцца да падобнай пагрозы. Расійскае кіраўніцтва, канешне, было б зацікаўленае ва ўвядзенні максімальна жорсткіх санкцый з боку Еўропы. Бо ў такім выпадку беларусам няма да каго ісці, апроч Расіі.

▶ КАМЕНТАР

СТАТУС — ПАЛІТЗАКЛАДНІКІ

Палітычны гандаль вязнямі па «справе 19 снежня» распачаўся. Некаторых вызваляюць з СІЗА КДБ пад падпіску аб нявыездзе, а таксама «змякчаюць» абвінавачанне. У палітычных закладніках рэжыму апынуліся гэтым разам 50 чалавек. Шасцёра асуджаны да трох і чатырох гадоў зняволення. Што чакае астатніх? Перспектывы палітгандлю каментуе палітолаг УЛАДЗІМІР РОЎДА.

Эфект санкцый

Улады апынуліся ў кепскай сітуацыі. Яны не прадбачылі, што Захад пачне рэагаваць на арышты ў Беларусі пасля прэзідэнцкіх выбараў. Злучаныя Штаты пайшлі на ўвядзенне эканамічных санкцый супраць беларускіх прадпрыемстваў. Еўропа пакуль думае. Але каб залагодзіць яе і пазбегнуць адзінаства ўсяго Захаду ў дачыненні да Беларусі, улады і пайшлі на такі крок. Маўляў, мы перагледзелі гэтую справу, і, па вялікім рахунку, пэўна лібералізацыя ў краіне магчымая.

Яны хацелі б раскалоць адзіную салідарную рэакцыю Еўропы і Злучаных Штатаў Амерыкі. А па-другое, зрабіць для беларускай апазіцыі пасыл. Як казаў Лукашэнка, ён не крыжачэрны чалавек. І з ім можна дамовіцца. Але трэба ісці на саступкі. Ад усіх зняволеных

зараз патрабуецца крок насустрач Лукашэнку, і тады яны могуць атрымаць пэўную палётку.

Таксама ўлады хацелі б унесці ў апазіцыю чарговы раскол. Для Лукашэнкі апазіцыя неабходная, патрэбная і карысная. Але тая апазіцыя, якая не будзе змагацца за ўладу. Вось такую апазіцыю ён будзе на руках насіць, як ён сказаў. Пакуль што такая апазіцыя ў нас у меншасці. Тая, што і пасля ўсіх пераследаў і здзекаў з людзей заявіла, што трэба працягваць дыялог з рэжымам.

Рэабілітацыя

Гэты дзікунскі працэс нагадвае працэсы 30-х гадоў. Сённяшняя сітуацыя паказвае, чым з'яўляецца Рэспубліка Беларусь і кіраўніцтва гэтай краіны. І Захад не павінен купляцца на танныя захавы беларускага рэжыму.

Крымінальная справа развальваецца. Патрэбна поўная рэабілітацыя ўсіх яе фігурантаў. Іх трэба выпусціць тэрміновейшым чынам. І скасаваць усе крымінальныя абвінавачанні.

Захаду трэба кансалідаваць свае захавы і ісці далей. І Еўропа павінна стаць на тых самых пазіцыях, што і ЗША. Нягледзячы на ўсе гэтыя ілжывыя мэсіджы, якія зыходзяць ад беларускага кіраўніцтва. Калі б у яго была іншая мэта і намеры, палітвязняў папросту адпусцілі б.

Але Лукашэнка на гэта ніколі не пойдзе. Па той проста прычыне, што тады ён будзе сябе адчуваць слабым чалавекам. Бо яго паняцце моцы грунтуецца ў прымітыўным рэчывы. Моцны КДБ,

моцная міліцыя, якая яго ахоўвае. А не моц дзяржавы, якая дапусціла памылку і выпраўляе яе.

Ультыматум

Лукашэнку трэба ставіць перад ультыматумам. Патрабаванне — вызваленне палітзняволеных да пэўнага тэрміну. У адваротным выпадку — увядзенне санкцый.

Паміж сабой Еўрасаюзу і ЗША неабходна дасягнуць пагаднення. У першую чаргу трэба біць па найбольш балючым. Напрыклад, па «Белнафтахіму», які дае да 2 мільярдаў долараў на год ад продажу сыравіны. Скараціць ці ліквідаваць такі прыбытак — гэта істотная страта.

Трэба пашыраць санкцыі. У нас эканоміка з'яўляецца адкрытай. І еўрапейскі кірунак адгрывае вельмі важную ролю, нягледзячы на тое, што гандаль у асноўным вядзецца з Расіяй. І Лукашэнка разумее, што можа апынуцца ў дрэнным становішчы з-за гэтых санкцый.

І санкцыі бмаглі быць адчувальнымі. Пакуль толькі адна краіна пайшла на іх увядзенне. Злучаныя Штаты Амерыкі для Беларусі — не галоўны гандлёвы партнёр. Калі б Еўропа падтрымала пазіцыю ЗША, то гэта быў бы моцны ўдар.

Ніякай вайны абвясчаць не трэба. Калі спраўды на Захадзе адзінаства і аднасць будуць прадаманстваны, то Лукашэнка не вытрымае ціску.

Расія

Для Расіі Лукашэнка зноў апынуўся сваім. Ён самы лепшы,

нягледзячы на ўсе канфлікты. Бо ён падпісаў усе паперкі. І гэта зноў дэманстрацыя пачварнай сутнасці расійскага кіраўніцтва.

Сітуацыя перадвыбарамі была напружаная — крэдыты Расія не давала. За тое, што з Еўропай «звязаўся», Лукашэнку амаль ці не здраднікам запісвалі. Але яго эмацыйны зрыў, калі ён называў рознымі словамі і прэзідэнта, і прэм'ер-міністра Расійскай Федэрацыі — усё гэта яму зноў даравалі. Укінулі велізарныя грошы і працягнулі эканамічную падтрымку.

Зараз Лукашэнку далі 13 мільярдаў долараў. На будаўніцтва атамнай электрастанцыі і ўрадавы крэдыт плюс прэферэнцыі па нафце. Для таго, каб захаваць гэтыя грошы, Лукашэнка зараз павінен лезці ў расійскую даўгавую яму. Нягледзячы на тое, што ў нас вельмі страшэнная сітуацыя з гандлем паміж Расіяй і Беларуссю. Мы запазычылі Расіі фантастычныя сумы. І ў 2012 годзе давядзецца гэтую суму «вяртаць на радзіму».

Эксперымент

Для Лукашэнкі 2012-ы стане сур'ёзным годам. Расія будзе мець магчымасць ціснуць на яго як ніколі з-за таго, што пабудуе новы нафтаправод у абыход Беларусі. І ў 2012-м завяршаецца будаўніцтва «Южнага патока», які пазбавіць Лукашэнку таннага расійскага газу. І Расія тады можа ў любы момант націснуць на кнопку.

Чаму ён захапіў столькі шмат апанентаў у закладнікі? Ідэя

гандлю. У Лукашэнкі ёсць эксперымент, які ён яшчэ ў 2006 годзе яшчэ праводзіў, калі Аляксандра Казуліна пасадзіў у турму на 5,5 гадоў. Але выпусціў праз два з паловай гады. З-за таго, што пачаўся гандаль. І Захад тады за вызваленне Казуліна пайшоў на істотныя саступкі. А зараз у Лукашэнкі — 50 зняволеных. Ёсць магчымасць гандляваць і далей людзьмі.

Што ўзамен? Як і з Казуліным, самае галоўнае, каб ніякіх эканамічных санкцый. Каб зноў былі крэдыты. Але ніякай еўрапейскай прыватызацыі ў Беларусі не будзе. Яго мара, каб не толькі Расія ўтрымлівала сацыялізм без чалавечага твару, дзікунскі сацыялізм, які ён стварыў. А ён хацеў бы, каб яшчэ і Захад дапамагаў яму выжываць. Бо без гэтай эканамічнай мадэлі ён не будзе прэзідэнтам. З-за таго, што народ яго папросту вынесе з апартаментаў, як у 1991 годзе рабочыя пазбавіліся ад КПСС. Гэтага ён і баіцца.

Лукашэнка хацеў бы палітвязняў пакуль утрымаць пад сваім поўным кантролем як закладнікаў. А потым пачнецца гандаль. У пэўны час, у найбольш зручны для яго час. Такім часам, на маю думку, і з'яўляецца 2012 год. Калі з Расіяй пачнуцца чарговыя праблемы. І Лукашэнку давядзецца пераварочваць сваю «шматвектарную» пазіцыю на Еўропу. Шукаць там фінансавай падтрымкі, крэдытаў. Тады Лукашэнка і пачне вызваляць з турмы палітычных закладнікаў.

МАСАВАЕ ЗАБОЙСТВА

Канстанцін СКУРАТОВІЧ

Пасля смеку вартых абвінавачанняў удзельнікаў падзей 19 снежня ў спробах здзейсніць дзяржаўны пераварот стала відавочным — уладам бракуе сур'ёзнай аргументацыі. Але не хацелася нават думаць, у якім накірунку могуць пайсці яе пошукі.

Здавалася, што змена ўраду, які не толькі заявіў пра неабходнасць прыняць больш жорсткія меры ў эканоміцы, але і прыступіў да іх выканання, стварае нейкую прастору для супольнага вырашэння задач аператыўна і стратэгічнага выжывання. Шмат хто зноў убачыў для сябе перспектыву ўдзелу ў так званай канструктыўнай апазіцыі. І ўжо прыкінуў найлепшыя варыянты індывідуальнага вырашэння нажытых плённай працай здабыткаў і набывання новых. Тыя, каго вінавацілі ў адсутнасці, з аднаго боку, неабходнага канструктыўнаму, а з другога — здольнасці да рэальнага супраціву, выразнай палітычнай волі, пабачылі, што на самай справе рэжым не вельмі цвёрда стаіць на нагах.

І толькі сябры «клуба пікейных камізэлек», якія выступалі на старонках прэсы любой арыентацыі і папярэджвалі, што такія людзі прыходзяць да ўлады вельмі проста, а сыходзяць з вялікімі складанасцямі. Іншы раз ствараюць іх для сябе, але абавязкова — нашмат большыя для навакольных.

Але здарылася тое, што здарылася. Масавое забойства... Кажуць, што гэта быў тэрарыстычны акт. На юрыдычнай або палітычнай мове, магчыма, так яно і ёсць. Але на самай справе гэта было масавае забойства. А смерць — мяжа разумення ўсяго, што існавала, існуе і будзе існаваць. Нават калі будуць злоўленыя і пакараныя злачынцы, ніхто не зможа прывесці поўны пералік прычын, чаму такое ўвогуле магло здарыцца.

Сёння кожны ставіць класічнае пытанне: «Каму было выгана?» І сам адказвае на яго па меры свайго разумення. Але ж ніякая арганізацыя не заявіла аб сваёй персанальнай зацікаўленасці, як гэта звычайна рабілі і робяць тэрарысты ва ўсім свеце. Што ж тычыцца стану грамадства, то яно было добра падрыхтавана да гэтай падзеі. Бо ўжо неаднаразова адбываліся ўяўныя і рэальныя яе рэпетыцыі. Прыкладам, спецслужбы не аднойчы замянілі правядзенню грамадскіх мерапрыемстваў з той нагоды, што памяшканне замінавана. Далёкай ужо вясной 1995 года такім манерам была сарвана тэлевізійная сустрэча журналістаў з эканамічным дарадцам Лукашэнка Пятром Капітулам. Журналістам наўпрост заявілі, што студыя на Макаёнка замінавана. У якасці доказу ўказалі на кінолагаў, які патрулявалі падыходы са сваімі адмыслова падрыхтаванымі мухтарамі.

Цікава, што аб'яву аб замінаванні ўласнай студыі зрабіла і само БТ.

Карацей, пастаялі, пасмяяліся, разышліся. Але ўспамін і ўражанне, што калі такое робіцца, то такое рабіць можна, засталася. Пасля былі безліч такіх правакацый з боку спецслужбаў, з боку неўраўнаважаных кандыдатаў на Навінкі і звычайных п'янюк. Уяўнае мініраванне школ стала ўлюбёным заняткам гультаяватых вучняў, не падрыхтаваных да выканання кантрольных.

Справу рабіла і шматгадовае «аб'яднанне з Расіяй», у выніку якога кожны выбух у Маскве або на Каўказе змушаў задумацца аб тым, як яно будзе, калі на самай справе аб'яднаемся. Бо тады пачне дзейнічаць вядомы прынцып: ваш сябра — наш сябра, ваш вораг — наш вораг.

Пасля кожнага расійскага тэракту нас пачыналі папярэджваць у грамадскім транспарце аб неабходнасці звяртаць пільную ўвагу на падазроныя асоб і пакінутыя без нагляду рэчы. Пасля запісалі ўсё гэта на плёнку. Папярэджванні сталі руцінай і ў такім стане страцілі

свае прызначэнне. Асобныя пільныя грамадзяне раз-пораз білі трывогу з нагоды знойдзеных без дагляду поліэтыленавых торбаў, але ж на кожны чых не наздароўкаешся...

З іншага боку, улады рабілі ўсё магчымае, каб разбурыць вертыкальныя афіцыйныя каналы сувязі паміж сабой і грамадствам, зліквідаваць магчымае зваротнай сувязі паміж дзяржаўнымі структурамі і фармальнымі і нефармальнымі грамадскімі структурамі. Усе магчымае для зацікаўленага дыялогу да скаргаў і прапаноў, якія грамадзянін мог накіраваць у інстанцыю праз так званае «адно вакно». Нават у моргах ёсць такія. Але насамрэч гэтага недастаткова. Асабліва з улікам існавання ў краіне Канстытуцыі, якая быццам бы гарантуе грамадзянам і супольнасцям іх палітычныя і іншыя правы.

Са школы ж усё ведаюць, што калі на кацёл не паставіць рэгулятар ціску, ён абавязкова аднойчы выбухне. Раз-пораз такое здараецца і прыносіць вялікія непрыемнасці. А сацыяльныя працэсы нашмат больш складаныя за фізічныя.

У нас жа атрымалася, што чагосьці падобнага пастаянна чакалі, але ніхто насамрэч не быў да яго гатовым. Чаго вартыя дзеянні ўладаў пасля выбуху ў Мінску 3 ліпеня 2008 года? Злачынцаў спрабавалі злавіць, але выбралі для гэтага вельмі незвычайны і дарагі сродак. Вырашылі зняць адбіткі пальцаў з усяго насельніцтва. Нават спецыяльны закон прынялі. А ці ўлічылі, што ў Беларусі большую частку года холадна, і таму людзі ходзяць у пальчатках?

Падкрэслію яшчэ раз — адбылося масавае забойства. Мы — усе грамадзяне гэтай краіны — зацікаўленыя, каб яно было расследавана па закону і гэтак жа па закону былі пакараны злачынцы. Але ўжо знаходзяцца людзі, якія паднялі вэрхал з патрабаваннямі пакараць тых, хто выступае супраць дзейснай улады.

Прычым яны ўжо ведаюць, дзе іх шукаць.

ЗАЯВА

СУПРАЦЬ ТЭРАРЫЗМУ

Магілёўскія дэмакраты прынялі заяву з асуджэннем тэрарыстычных дзеянняў.

Вечарам 12 красавіка Каардынацыйная рада Магілёўскай абласной кааліцыі дэмакратычных сіл прыняла заяву ў сувязі з крывавым тэрарыстычным актам 11 красавіка ў горадзе Мінску. У заяве ўтрымліваюцца чатыры пункты, у якіх Каардынацыйная рада Магілёўскай абласной кааліцыі дэмакратычных сіл заяўляе наступнае:

1. Мы рашуча асуджаем тэрарыстычныя дзеянні, накіраваныя супраць народа Рэспублікі Беларусь.

2. Мы выказваем глыбокае спачуванне пацярпелым, родным і бліжкім загінулым у выніку тэрарыстычнага акта.

3. Мы патрабуем ад уладаў Беларусі поўнага і адкрытага расследавання гэтага жahlівага злачынства, а не імітавання актыўных дзеянняў сілавымі структурамі, як гэта было падчас расследавання тэрарыстычнага акта, здзейсненага 3 ліпеня 2008 года.

4. Мы заклікаем усіх актывістаў дэмакратычнага руху і неабяжавых грамадзян краіны аказаць пацярпелым донарскую і іншую пасільную дапамогу.

Па словах старшыні Каардынацыйнай рады Юрыя Новікава, прадстаўнікоў дэмакратычных сіл хвалюе пытанне пра тое, што ўлады зноў могуць пачаць пад выглядам правядзення расследавання неабгрунтаваны пераслед актывістаў апазіцыі, як гэта ўжо было пасля выбуху 3 ліпеня 2008 года ў горадзе Мінску.

З нагоды

МІХАЛЕВІЧ ЗАКЛІКАЎ ПРАЯВІЦЬ ЧАЛАВЕЧНАСЦЬ

Таццяна ШЭЛЕГ

Экс-кандыдат у прэзідэнты Аляксей Міхалевіч звярнуўся да А. Лукашэнка з нагоды здзяйснення тэракту ў мінскім метро. І заклікаў яго вызваліць усіх палітвязняў.

«Мы павінны прадэманстраваць, што ў краіне засталіся каштоўнасці, такія, як чалавечае жыццё, якія могуць нас аб'яднаць у крытычнай сітуацыі», — заявіў палітык. І зазначыў: «У параўнанні з тэрактам у метро, дзясяткі зняволеных за тры пабітыя 19 снежня шкла выглядаюць недарэчна».

«Я не ведаю, хто вінаваты ў тым, што ў Мінску адбылася гэтая страшэнная трагедыя, і не хачу будаваць уласных здагадак, іх і так дастаткова, — гаворыць экс-кандыдат у распаўсюджанай 12 красавіка заяве. — Мне не хочацца верыць, што беларускія або расійскія спецслужбы маглі пайсці на такі жудасны крок. Не хочацца і думаць, што хтосьці з-за закручвання гаек перайшоў

да партызаншчыны і тэрарызму. Спадзяюся, што будзе праведзена ўсебаковае і аб'ектыўнае расследаванне і праўда будзе высветлена».

Былы вязень СІЗА КДБ заклікаў Лукашэнка «з мэтай дасягнення нацыянальнага адзінства выпусціць усіх палітычных зняволеных». «У такія цяжкія моманты гісторыі як ніколі важна нацыянальнае адзінства і прымірэнне. У дэмакратычных краінах у падобнай крытычнай сітуацыі ствараюцца шырокія кааліцыі з раней варагуючых палітычных партый», — адзначыў Аляксей Міхалевіч.

Нагадаем, што палітык правёў у СІЗА КДБ два месяцы як адзін з абвінавачаных па справе аб «масавых беспарадках». Пасля вызвалення пад падпіску аб нявыездзе ён паведаміў на прэс-канферэнцыі 28 лютага пра катаванні і дамову аб «супрацоўніцтве» з КДБ. Паводле яго словаў, ён пагадзіўся яе падпісаць, каб выйсці на волю і распавесці пра «канцлагер у цэнтры Мінска». Аляксей Міхалевіч у ноч на 12 сакавіка таемна з'ехаў з Беларусі і атрымаў палітычны прытулак у Чэхіі.

МІСІЯ

РАССЛЕДАВАННЕ ПАВІННА БЫЦЬ АДКРЫТЫМ

Альбіна ВІШНЕЎСКАЯ

Міжнародная назіральная місія прынесла свае шчырыя спачуванні сем'ям загінулых. І ўсім пацярпелым падчас выбуху ў Мінску на станцыі метро Кастрычніцкая.

Міжнародныя назіральнікі вітаюць агучаны А. Лукашэнкам намер правесці максімальна адкрытае расследаванне трагедыі.

«Мы мяркуем, што празрыстасць расследавання мае на ўвазе магчымае свабоднай працы журналістаў і прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый», — адзначаецца ў распаўсюджаным рэлізе.

«Нам падаецца прынцыпова важнай адкрытасць расследавання для грамадскасці і магчымае публічнае абмеркавання таго, што адбылося», — падкрэслілі прадстаўнікі місіі. Ад яе імя выступілі кіраўнік Андрэй Юраў і прадстаўнік місіі Аляксандр Мнацакянян.

АСОБА

▶ ТРЭЦІ СЕКТАР

УЛАД ВЯЛІЧКА

Аляксандр ТАМКОВІЧ

Калі ў лістападзе 2010 года Улада Вялічка ў Берліне абралі спікерам Форума грамадзянскай супольнасці «Усходняга партнёрства», ад нечаканасці ён крыху разгубіўся. І не таму, што не меў неабходнага досведу. Наадварот. Здзівіла другое — папярэдні год гэту структуру ўзначальваў таксама беларус, а з дзяцінства ўсіх нас вучылі, што двойчы снарад у адну і тую ж варонку не трапляе. Тым больш, што ў форум уваходзяць 17 чалавек з 6 краін Еўропы. Выбар быў вялікі.

Першыя ўрокі

Традыцыйна пачну не з гэтага эпизоду, а з самага першага ў жыцці Улада Вялічкі. Ён нарадзіўся 12 верасня 1973 года ў Мінску і амаль ніколі не развітваўся з родным горадам. Вучыўся ў 138-й школе, што знаходзіцца на вуліцы Адаеўскага Фрунзенскага раёна сталіцы.

Школа была звычайнай, то бок без усялякіх «ухілаў», але Уладу пашанцавала вучыцца ў вядомага па тых часах педагога-наватара Сямёна Барысавіча Каплана. Рэч вельмі сур'ёзная, бо адных толькі ўрокаў гісторыі ў іх было па восем штук кожны тыдзень.

Менавіта дзякуючы свайму настаўніку Вялічка атрымаў першыя аратарскія здольнасці і ўмельства думаць. А таксама трапіў на гістарычны факультэт Педагагічнага інстытута. Уступных іспытаў ён не здаваў увогуле. Па-першае, таму, што скончыў школу з медалём. Па-другое, дзяржава такім чынам падтрымлівала «педагогаў-наватараў», чыя адзнака прыраўноўвалася да ўніверсітэцкай. Зараз нешта падобнае адбываецца і з пераможцамі розных алімпіяд.

Можна сказаць, што Уладу Вялічку пашанцавала вучыцца ў лепшыя часы — 1991–1995 гады. Самы росквіт нацыянальнага адраджэння. Практычна на яго вачах аднавілася беларуская гістарычная навука, а гарадскі педагагічны інстытут імя Максіма Горкага «ператварыўся» ў Дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка. Выпуск 1995 года стаў, здаецца, адзіным, які атрымаў дыпламы з «Пагоняй».

Дарэчы, адразу адтуль Вялічка і патрапіў у «трэці сектар», бо вучылі яго выкладчыкі, якія спрабавалі ў сваёй навуцы рабіць нешта новае. У прыватнасці ў дзіцячых летніках. Да гэтай працы з задавальненнем далучылася і студэнцкая група.

Вынікам чаго стала стажыроўка ў Германіі. Там адкрыліся вочы на тое, як можна па-іншаму будаваць адукацыйны працэс

або працу з моладдзю па-за школай.

У нейкім сэнсе гэты быў абсалютны інсайт, іншы свет педагогікі. Гэтай працы потым і будзе прысвечана 15 гадоў жыцця.

Спецыфічныя ўрокі

Бацька Улада Вялічкі Уладзімір Іванавіч, на жаль, ужо сышоў. Гэта быў, без перабольшванняў, слесар ад Бога. Ён працаваў на вядомым не толькі ў Беларусі 32-м ваенным заводзе, які мясціцца на вуліцы Валгарадская.

Калі «развал Савецкага Саюза» даўся бацьку даволі цяжка, то для маці — наадварот. Тамара Іванаўна па адукацыі эканаміст. Пачынала сваю кар'еру ў выканкаме Фрунзенскага раёна, міністэрстве гандлю Беларусі, а калі пачалося стварэнне незалежнай банкаўскай сістэмы краіны, яе запрасілі на работу ў «Беларусбанк». На пенсію яна пайшла з пасады першага намесніка старшыні «Белгазпрамбанку».

Пазней ва Улада Вялічкі з'явілася і ўласная сям'я. І, глядзячы на здымак вядомага мінскага фатографа Паўла Цяпліцкага (ён ілюструе гэты нарыс), вельмі добрая.

З будучай жонкай ён пазнаёміўся па сутнасці выпадкова. Іх агульныя сябры бралі шлюб і запрасілі Улада і Алену сведкамі. Як потым высвет-

лілася, такім жа самым чынам пазнаёміліся і бацькі будучага лідара «трэцяга сектара» Беларусі. У 1997 годзе Вялічкі распісаліся ў Гарадскім доме шлюбу.

Алена скончыла мінскі інстытут замежных моваў, а зараз таксама займаецца грамадскай дзейнасцю. Дакладней, нефармальнай адукацыйнай працай, а яшчэ дакладней — «шведскімі» гурткамі, а таксама культурніц-

У 1997 годзе Улад Вялічка разам з калегамі стварыў новую арганізацыю — Адукацыйны цэнтр «ПОСТ», дырэктарам якой быў да мінулага года. Гэта адна з самых вядомых і прызнаных у адукацыйных колах структур

кімі і адукацыйнымі праграмамі для жанчын.

Ёсць у яе і вельмі «спецыфічнае» захопленне. Яна спецыяліст па кітайскіх «чайных цырымоніях». Менавіта — «чайных». Не ведаю, як гэта ўспрымуць філолагі, але асабіста мне Улад Вялічка растлумачыў, што паміж паняццямі «чай» і «гарбата» існуе вялікая розніца. Першае слова паходзіць з Кітаю, а карані другога звязаны з травамі, раслінамі. Як вядома, далёка не кожную расліну можна называць чаем, а гарбата можа быць і рамонкавай, і язімінавай. Таму Улад і перастаў называць чай гарбатай.

Дарэчы, гэта, можна сказаць, хобі ў нейкім сэнсе стала і часткай грамадскага жыцця Алены, бо ў мінулым годзе разам з сяброўкай яна ладзіла праект «Невыпадковыя (НеслуЧАЙныя) сустрэчы». Кожны тыдзень па серадах да іх прыходзілі «на чай» вядомыя людзі. Музыкі і паэты, скульптары і філосафы, мастакі і рэжысёры, пісьменнікі і прадзюсеры.

Сёння такіх праектаў Мінску ўжо некалькі, што Уладу Вялічку вельмі падабаецца. Яны не фінансуюцца нейкімі замежнымі грантамі. Гэта проста, зразумелая і сапраўдная самаарганізацыя людзей.

Камунікацыйныя ўрокі

Для Улада Вялічкі яны пачаліся адразу пасля ўзгаданай вышэй стажыроўкі ў Нямеччыне, бо тады стала абсалютна зразумелым, што для таго, каб ажыццяўляць нефармальную адукацыю ў Беларусі, трэба зрабіць нешта новае. У 1995 годзе ён прыняў актыўны ўдзел у стварэнні Моладзевага адукацыйнага саюзу «Фіальта» (існуе па гэты дзень), які адразу ж рэалізаваў некалькі праграм. Аказалася, тыя працуюць не толькі ў нямецкіх умовах, але і ў беларускіх. Больш за тое, вельмі тут патрэбныя.

У 1997 годзе Улад Вялічка разам з калегамі стварыў новую арганізацыю — Адукацыйны цэнтр «ПОСТ», дырэктарам якой быў да мінулага года. Гэта адна з самых вядомых і прызнаных у адукацыйных колах структур. У асноўным працуе з моладдзю, студэнтамі і настаўнікамі і займаецца развіццём нефармальнай адукацыі.

Першапачаткова была яшчэ і работа са школьнікамі, але даволі хутка ўлады зразумелі, што туды трэба пускаць арганізацыі накшталт БРСМ. То бок ідэалагічна «свае». Пэўныя цяжкасці з'яўляліся рэгулярна, асабліва ў гады выбарчых кампаній. Але прага працаваць з людзьмі заўсёды вымушала шукаць новыя і новыя формы.

Да таго ж, нефармальна адукацыя дае разуменне таго, што ў жыцці трэба перш за ўсё змагацца не за дыплом, а за сваё развіццё. На жаль, сёння часцей адбываецца інакш, а слова «дэмакратыя» па сутнасці знаходзіцца пад забаронай.

Можна, менавіта гэта і стала адной са шматлікіх вялікіх і маленькіх прычын стварэння «ЕўраБеларусі».

Урокі на будучыню

Яшчэ ў 2007 годзе стала зразумелым, што Еўропа збіраецца па-іншаму працаваць з Беларуссю, калі з'явілася новая стратэгія адносінаў. Частка лідараў трэцяга сектара, якія да таго часу мелі вялікі досвед міжнароднага супрацоўніцтва і актыўна кансультаваліся паміж сабой, прыйшлі да высновы, што ёсць задачы, якія паасобку ніхто з іх не вырашае. Напрыклад,

узмацненне важкасці голасу і ўплыву НДА на ўзроўні беларускага грамадства і еўрапейскіх структур.

У Міжнародны кансорцыум «ЕўраБеларусь» увайшлі шэраг ачынных арганізацыяў і некаторыя партнёры з Еўропы, якія падзяляюць ідэю «культурнай палітыкі», сфармуляваныя вядомым беларускім метадалогам Уладзімірам Мацкевічам. І, калі наступіў час «Усходняга партнёрства», «лыжка» прыйшла да «абедні».

Нагадаем, што першыя размовы пра «Усходняе партнёрства» з'явіліся восенню 2008 года. Тады ж паўстала так званая польска-шведская ініцыятыва. Вельмі хутка яе падтрымалі і іншыя краіны ЕС. Афіцыйны ж старт праграмы быў дадзены на Пражскім саміце ЕС у маі 2009 года.

Чаму беларускія ўлады пагадзіліся на ўдзел ва «Усходнім партнёрстве»? Відавочна, не дзеля нейкіх дэмакратычных каштоўнасцей. На падобны крок іх прымусілі вельмі сур'ёзныя праблемы. Гэта і расійска-грузінская вайна, якая паставіла цэлы шэраг пытанняў. Накшталт таго, як Беларусі трэба будаваць адносіны з Расіяй. І эканамічны крызіс. І рэгулярныя «газавыя» «цёркі».

Што б там хто ні казаў, але відавочна, за два гады да крывавага падзеяў 19 снежня 2010 года беларускім уладам прыйшлося крыху змяніцца. Настолькі, каб служачца любых зменаў.

Разлік быў на грошы. Там яны ёсць, канешне, але гэта зусім не тое, што можа выратаваць беларускую эканоміку. Не адбылася і чаканая палітычная легалізацыя, якая зараз немагчыма па вызначэнню. Можна, менавіта па гэтых прычынах і з'явіліся заклікі канчаткова паставіць на «Усходнім партнёрстве» крыж?

Не буду яшчэ раз расказваць пра падрабязнасці ўзнікнення Форума грамадзянскай супольнасці. Адзначу толькі тое, што стварылі яго па ініцыятыве Еўрапейскай камісіі. Прадстаўнікі «трэцяга сектара» шасці краін (Украіна, Малдова, Грузія, Арменія, Азербайджан, Беларусь) рэгулярна даюць «зваротную сувязь» па праграме нацыянальным і еўрапейскім структурам.

Першы Форум грамадзянскай супольнасці адбыўся ў лістападзе 2009 года ў Брусэлі, другі — праз год у Берліне, дзе Улада Вялічка і абралі спікерам. Трэці запланаваны на наступны лістапад. Адбудзецца ён у Познані, бо прыйдзеца па польскае старшынства ў ЕС.

Па ініцыятыве незалежных НДА Беларусі, падтрыманай іншымі краінамі, форум стаў не часовай (адзін раз на год), а пасаянай структурай, што надта не спадабалася беларускім уладам. Яны ігнаравалі створаную беларускую Нацыянальную платформу форума, спрабавалі «падмяць» яе пад сябе, актыўна супрацьдзейнічалі, але нічога не атрымалася. Спраба падмяніць грамадскую супольнасць Грамадска-кансультацыйнай радай пры прэзідэнце РБ «не прайшла».

У гэтым, на мой погляд, і заключаны сэнс галоўнага ўрока на будучыню — інішадумства не павінна дазваляць кіраваць сабой тым, хто думае «як трэба».

ТВ ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

18 КРАСАВІКА, ПАНЯДЗЕЛАК

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.05 Навіны.

06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».

07.05, 08.10, 18.50, 00.45 Зона Х.

07.30, 08.25, 11.50 «Дзелавое жыццё».

08.30 У свеце матораў.

09.10 Камедыйна меладрама «Маргоша».

10.05 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё».

11.00 Серыял «Зацьменне» (Расія-Украіна).

12.10 Камедыйна серыял «Вясковая камедыя» (Расія). Заключныя серыі.

14.15 Сінематэка.

15.20, 19.10 Навіны рэгіёна.

15.40 «OFF STAGE LIFE».

16.05 Nota Bene.

16.30 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).

17.25 Серыял «Зацьменне».

18.25 «Акно ў Еўропу».

19.25 «КЕНО».

19.30 «Арэна». Праграма аб спорце.

19.50 Камедыйна меладрама «Маргоша».

21.00 «Панарама».

21.45 «Камандзіроўка. Журналісткае расследаванне».

21.55 Прэм'ера. Дэтэктыўны серыял «Ваенная выведка. Заходні фронт» (Расія). 1-я і 2-я серыі.

00.15 Інфармацыйна-забаўляльная праграма «Праверка чутак».

00.55 Дзень спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 Контурі.

10.10 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 Тэлечасопіс «Звяз».

11.50 «Людзі на балоце. Палеская ўтопія».

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Кантрольны закуп».

13.45 «Модны прысуд».

14.50 «Зразумець. Прабачыць».

15.25 «Хачу ведаць».

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.

17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.

18.15 Навіны спорту.

18.20 «Зваротны адлік».

18.55 «Чакай мяне».

20.00 Час.

21.00 Навіны спорту.

21.05 Ток-шоў «Адкрыты фармат».

22.10 Фільм «Джэры Магуайр». ЗША, 2004 г.

00.40 «Крэм». Шматсерыйны фільм.

01.35 Начныя навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца.Студыя добрага настрою».

07.40 «СТБ-спорт».

08.30 «Тыдзень».

09.35 «Вялікі сьняданак».

10.05 «Пяць гісторый».

10.40 «Трымай мяне мацней». Тэленавэла.

11.40 «Званая вячэра».

12.35 «Фантастыка пад грыфам «Сакрэтна»».

13.50 «Зорны рынг».

15.00 Канцэрт М.Задорнава.

16.00 СТБ прадстаўляе: «КультУРА!».

16.50 «Рэпарцёрскія гісторыі».

17.10 «Наша справа».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэра».

18.30 «Агонь каханьня». Серыял.

20.00 «Сталічны падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, маляня».

20.35 Фільм «У руху». Расія, 2002 г.

22.55 «СТБ-спорт».

23.00 «Сталічны футбол».

23.30 Фільм «Прывітанне - пакуль». Францыя - Італія - Ізраіль, 2008 г.

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Тэлебарометр.

08.05 Серыял «Ты маё жыццё».

09.00 Сямейная камедыя «Ведаць бы, што я гений» (ЗША).

10.50 Пра мастацтва.

11.20 Школа рамонту.

12.15 «Халі-Галі». Скетч-шоў.

12.35 «Ты - тое, што ты ясі». Аздараўленчая праграма (Расія).

13.10 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

14.15 Серыял «Сіла прыцягнення».

15.05 Конкурс-віктарына «Дзеці новага пакалення».

16.10 Пазакласная гадзіна.

16.25 Мультифільм.

16.35 Навіны надвор'я.

17.05 Серыял «Анатомія Грэй-5» (ЗША).

18.00 Серыял «Ты маё жыццё».

19.05 Хакей. КХЛ. Плей-офф. Фінал. Матч 6-ы. У перапынку: Калыханка.

21.20 Тэлебарометр.

21.25 Беларуская часіна.

22.30 Камедыйна серыял «Інтэрны».

23.10 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).

23.45 Авертайм.

00.15 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Агляд тура.

01.10 Серыял «Анатомія Грэй-5» (ЗША).

07.00 «Раніца Расіі».

09.00 «Карціна свету».

09.55 Надвор'е на тыдзень.

10.00 «Пакой смеху».

10.25 «Ранішняя пошта».

11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.

11.30 «Ефрасіння». Тэлесерыял.

12.20 «Кулагін і партнёры».

12.50 «Елісеўскі». Пакараць смерцю. Нельга памілаваць». Дак. фільм.

13.50 Навіны - Беларусь.

14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.

15.25 «З новай хатай!». Ток-шоў.

16.20 «Кулагін і партнёры».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.40 Тэлесерыял «Пяць хвілін да метро».

18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял. 19.50 Навіны - Беларусь.

20.30 Тэлесерыял «Смак гранату».

22.20 Тэлесерыял «Аператыўнікі. Хронікі забойнага аддзела. Новая версія».

23.20 «Нічога асабістага».

23.35 Навіны - Беларусь.

23.45 «Весткі.ру».

00.05 Прэм'ера. «Гарадок».

06.05 Інфармацыйны канал «НТБ раніцай».

08.35 «Праграма Максімум».

09.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.15 Сёння.

10.20 «Кулінарны паядынак».

11.20 «Чыстасардэчнае прызнанне».

12.05 «Да суду».

13.25 «Пракурорская праверка».

14.25 «Давайце мірыцца!».

15.15 «Справа густу».

15.40 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».

18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

19.35 Прэм'ера. Вострасюжэты серыял «Новае жыццё шпіка Гурава. Працяг».

23.40 «Сумленны панядзелак».

00.30 «Школа зласлоўя».

09.30 Мотаспорт. Часопіс. Агляд падзей тыдня.

09.45 Веласпорт. Amstel Gold Race.

11.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 2-і.

12.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 3-і.

15.00 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. 75 кг. Жанчыны. Расія.

16.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 3-і.

19.30 Футбол. Еўрагалы. Часопіс.

20.00 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.

21.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 3-і.

00.00 Вось дык так!

00.10 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету. 75 кг. Жанчыны. Расія.

01.30 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.

07.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».

07.30 Фільматэка майстроў: «Была ці не была?», камедыя, 2006 г., Румынія.

09.00 Дак. гадзіна: «Рэвалюцыя: сем месяцаў хаосу», дак. фільм, 2007 г., Францыя.

09.50, 14.25 Прэс-экспрэс.

10.10, 14.40 ПраСвет.

10.35, 15.10 Эксперт.

11.00, 15.35 Гісторыя пад знакам Пагоні.

11.15, 16.15 «Белая яблына грому», канцэрт гурта «Крамбамбуля»; ч. 3.

11.45 Моўнік (лінгвістычная праграма).

12.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

12.05 Фільматэка майстроў: «Была ці не была?», камедыя, 2006 г., Румынія.

13.30 Дак. гадзіна: «Рэвалюцыя: сем месяцаў хаосу», дак. фільм, 2007 г., Францыя.

15.50 Басаноў па свеце.

16.50 Моўнік (лінгвістычная праграма).

17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

17.05 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял.

17.30 «Час гонару», серыял: 25 серыя.

18.20 Хто ёсць кім?: «Беларусь – мой музей. Анатоль Белы».

18.35 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).

18.55 «Каўчэг», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.

19.30 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

19.35 Гарачы каментар.

19.45 Калыханка для самых маленькіх.

19.50 Еўропа сёння.

20.20 «Байкал», дак. фільм, 2010 г., Польшча.

20.45 Гісторыя пад знакам Пагоні.

21.00 Аб'ектыў (галюнае выданне).

21.25 Рэмарка (культурніцкая праграма).

21.50 Фільматэка майстроў: «Была ці не была?», камедыя, 2006 г., Румынія.

23.15 Аб'ектыў.

23.35 Гарачы каментар.

19 КРАСАВІКА, АЎТОРАК

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.05 Навіны.

06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».

07.05, 08.10, 18.50, 00.15 Зона Х.

07.30, 08.30, 11.50 Дзелавое жыццё».

08.35 «Арэна». Праграма аб спорце.

09.10 Камедыйна меладрама «Маргоша».

10.05 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).

10.50 Серыял «Зацьменне».

11.40 «Камандзіроўка. Журналісткае расследаванне».

12.10 «Час шчасця». Меладрама (Расія-Украіна).

14.05 «Здароўе».

14.30 «Культурныя людзі».

15.20, 19.10 Навіны рэгіёна.

15.35 «Ведай нашых: Уладзімір Копец».

15.50 Серыял «Ганначка» (Расія).

16.50 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).

17.50 Серыял «Зацьменне».

19.25 «КЕНО».

19.30 «Сфера інтэрасаў». Эканамічная праграма.

19.55 Камедыйна меладрама «Маргоша».

21.00 «Панарама». Інфармацыйны канал.

21.45 Актуальнае інтэрв'ю.

21.55 Дэтэктыўны серыял «Ваенная выведка. Заходні фронт» (Расія). 3-я і 4-я серыі.

00.25 Дзень спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыццё здорава!».

10.20 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Манумент Перамогі. Людзі і знакі».

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Кантрольны закуп».

13.45 «Модны прысуд».

14.50 «Зразумець. Прабачыць».

15.25 «Хачу ведаць».

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.

17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.

18.15 Навіны спорту.

18.20 «Шчаслівы разам». Серыял.

18.55 «Хай кажучь».

20.00 Час.

21.00 Навіны спорту.

21.05 Прэм'ера. «Жаночыя мары аб далёкіх краінах». Шматсерыйны фільм.

22.15 Фільм «Проста разам». Францыя, 2007 год.

00.05 «Несакрэтныя матэрыялы».

00.35 «Крэм». Шматсерыйны фільм.

01.30 Начныя навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца.Студыя добрага настрою».

07.40 «СТБ-спорт».

07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».

08.30 СТБ прадстаўляе: «Гаворыць і паказвае Мінск».

09.00 Фільм «У руху». Расія, 2002 г.

10.40 «Трымай мяне мацней». Тэленавэла.

11.40 «Званая вячэра».

12.35 «Агонь каханьня». Серыял.

13.50 «Турысты». Серыял.

14.40 «Рэдакцыя». Серыял.

15.35 «Ваенная таямніца».

16.50 «Сталічны футбол».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэра».

18.30 «Агонь каханьня». Серыял.

20.00 «Сталічны падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, маляня».

20.25 «Даішнікі». Серыял.

21.30 Прэм'ера! Сапраўдная гісторыя.

22.05 «Аўтапанарама».

22.55 «СТБ-спорт».

23.00 «Паляванне на ізюбра». Серыял.

00.00 «Водбліскі». Серыял.

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Тэлебарометр.

08.05 Камедыйна серыял «Інтэрны».

08.40 Серыял «Ты маё жыццё» (Аргентына).

09.40 Фільм-казка «Горад майстроў».

11.10 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Агляд тура.

12.05 Авертайм.

12.35 «Страсці па культуры».

13.15 «Ты - тое, што ты ясі». Аздараўленчая праграма (Расія).

13.50 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

14.50 Серыял «Сіла прыцягнення».

15.45 Конкурс-віктарына «Дзеці новага пакалення».

16.50 Пазакласная гадзіна.

17.05 Серыял «Анатомія Грэй-5» (ЗША).

18.00 Мерыял «Ты маё жыццё».

19.05 Кінааповесць «Мой сябар Іван Лапшын» (СССР).

21.00 Калыханка.

21.15 Тэлебарометр.

21.20 Беларуская часіна.

22.25 Камедыйна серыял «Інтэрны».

23.05 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).

23.40 «Спорт-кадр».

00.10 Серыял «Анатомія Грэй-5» (ЗША).

07.00 «Раніца Расіі».

09.15 Прэм'ера. «Прамы эфір».

10.10 «Яго ведалі толькі ў твар. Трагедыя коміка». Дакументальны фільм.

11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.

11.30 «Нічога асабістага».

11.45 «Кулагін і партнёры».

12.15 Тэлесерыял «Смак гранату».

13.50 Навіны - Беларусь.

14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.

15.25 «З новай хатай!». Ток-шоў.

16.20 «Кулагін і партнёры».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.40 Тэлесерыял «Пяць хвілін да метро».

18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.

19.50 Навіны - Беларусь.

20.30 Тэлесерыял «Смак гранату».

22.20 Тэлесерыял «Аператыўнікі. Хронікі забойнага аддзела. Новая версія».

23.20 Навіны - Беларусь.

23.30 «Весткі.ру».

23.50 «Міс ТБ СССР і шэсць усёмагутных мужчын». Дакументальны фільм.

06.05 Інфармацыйны канал «НТБ раніцай».

08.40 «Рускія сенсацыі». Інфармацыйны дэтэктыў.

09.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

10.00 Сёння.

10.20 «Кватэрнае пытанне».

11.20 «Увага: вышук!».

12.00 «Да суду».

13.00 Сёння.

13.25 «Пракурорская праверка».

14.25 «Давайце мірыцца!».

15.15 «Справа густу».

15.40 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

16.00 Сёння.

16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».

18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

19.00 Сёння.

19.35 Прэм'ера. Вострасюжэты серыял «Новае жыццё шпіка Гурава. Працяг».

23.15 Сёння.

23.40 «Справа цёмная». Гістарычны дэтэктыў.

09.30 Футбол. Еўрагалы. Часопіс.

10.00 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.

11.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 3-і.

12.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 4-ы.

19.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. Дзень 2-і.

21.15 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 4-ы.

00.00 Экстрэмальныя віды спорту. Freeride Spirit. Часопіс.

00.30 Аўтагонкі. Сусветная серыя Рэно. Іспанія. Агляд.

01.00 Мотаспорт. Bol'г.

02.00 Конны спорт. Агляд падзей сезону.

07.00 Аб'ектыў.

07.20 Гарачы каментар.

07.30 «Дзённік «Народнага альбома», дак. фільм, 2007 г.

08.30 «Час гонару», серыял: 25 серыя.

09.15 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял.

09.45 Еўропа сёння.

10.15 «Каўчэг», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.

10.50 Рэмарка (культурніцкая праграма).

11.15 «Байкал», дак. фільм, 2010 г., Польшча.

11.40 Хто ёсць кім?: «Беларусь – мой музей. Анатоль Белы».

12.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

12.05 «Дзённік «Народнага альбома», дак. фільм, 2007 г.

13.00 «Час гонару», серыял: 25 серыя.

13.50 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял.

14.15 Еўропа сёння.

14.45 «Каўчэг», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.

15.20 Рэмарка (культурніцкая праграма).

15.45 «Байкал», дак. фільм, 2010 г., Польшча.

16.10 Хто ёсць кім?: «

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

20 КРАСАВІКА, СЕРАДА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.05 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10, 18.50, 00.15 Зона Х.
07.30, 11.55 Дзелавое жыццё.
08.35 «Сфера інтэрасаў». Эканамічная праграма.
09.10 Камедыяная меладрама «Маргоша».
10.05 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
10.50 Серыял «Зацьменне».
11.40 Актуальнае інтэрв'ю.
12.10 «Добрая сяброўка для ўсіх». Камедыя (Расія).
14.05 «Акно ў Еўропу». Інфармацыйная праграма.
14.25 Інфармацыйна-забаўляльная праграма «Праверка чутак».
15.20, 19.10 Навіны рэгіёна.
15.35 Патрабавецца.
15.50 Серыял «Ганначка» (Расія).
16.50 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
17.50 Серыял «Зацьменне».
19.25 «Спортлото 5 з 36». Забаўляльная шоў.
19.30 «КЕНО».
19.35 Зямельнае пытанне.
19.55 Камедыяная меладрама «Маргоша».
21.00 «Панарама». Інфармацыйны канал.
21.45 Актуальнае інтэрв'ю.
21.50 Серыял «Ваенная выведка. Заходні фронт» (Расія). 5-я і 6-я серыі.
00.25 Дзень спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Жыць здорава!».
10.20 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Смак».
11.50 «Футбол 37-га».
12.20 «Дэтэктывы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».
13.45 «Модны прысуд».

14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярэсцянак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Шчаслівыя разам». Серыял.
18.55 «Хай кажучь».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера. «Жаночыя мары аб далёкіх краінах». Шматсерыйны фільм.
22.15 Фільм «Эрын Брокавіч».
00.35 «Крэм». Шматсерыйны фільм.
01.30 Начны навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Даішнікі». Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 Сапраўдная гісторыя.
10.40 «Трымай мяне мацней». Тэленавэла.
11.30 «Далёкія сваякі».
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Агонь кахання». Серыял.
13.50 «Турысты». Серыял.
14.40 «Рэдакцыя». Серыял.
15.30 «Паляванне на ізюбра». Серыял.
16.50 «Новыя падарожжы дытэнтанта».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.30 «Агонь кахання». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.25 «Даішнікі». Серыял.
21.30 «Мінск і мінчане».
22.05 «Дабро пажаліцца».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Паляванне на ізюбра». Серыял.
00.00 «Водбліскі». Серыял.

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).

07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Камедыйны серыял «Інтэрны».
08.35 Серыял «Ты маё жыццё».
09.35 Кінааповесць «Мой сябар Іван Лапшын» (СССР).
11.25 Спорт-кадр.
11.50 «Рэпартаж» Беларускай часіны».
12.35 Медычныя таямніцы.
13.10 Медычныя таямніцы +.
13.20 «Ты - тое, што ты ясі». Аздараўленчая праграма (Расія).
13.55 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
15.00 Серыял «Сіла прыцягнення».
15.55 Конкурс-віктарына «Дзеці новага пакалення».
16.55 Мультифільм.
17.05 Серыял «Анатомія Грэй-5» (ЗША).
18.00 Мерыял «Ты маё жыццё».
19.05 «Смешныя людзі». Гумарыстычная праграма (Расія).
20.10 Калыханка.
20.25 Тэлебарометр.
20.30 Беларускае часіна.
21.40 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Тотэнхэм - Арсенал. Прамая трансляцыя.
23.40 Рэальны свет.
00.10 Серыял «Анатомія Грэй-5» (ЗША).

07.00 Фільм «Служылі два таварышы».
08.55 «Гарадок».
09.15 Прэм'ера. «Прамы эфір».
10.10 «Праклён Тамерлана». Дак. фільм.
11.00 Весткі.
11.30 «Кулагін і партнёры».
12.00 Тэлесерыял «Смак гранату».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
15.25 «З новай хатай!». Ток-шоў.
16.20 «Кулагін і партнёры».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.40 Тэлесерыял «Пяць хвілін да метро».
18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весткі.
20.30 Тэлесерыял «Смак гранату».
22.20 Тэлесерыял «Аператыўнікі. Хронікі

збойнага аддзела. Новая версія».
23.20 Навіны - Беларусь.
23.30 «Весткі.ru».
23.50 Прэм'ера. «Забойства ў Канах. Сава Марозаў». Дакументальны фільм.

06.05-09.05 Тэхнічная прафілактыка.
09.05 «Гісторыя ўсерасійскага зману».
10.00 Сёння.
10.20 «Дачны адказ».
11.20 «Жаночы погляд».
12.05 «Да суду».
13.00 Сёння.
13.25 «Пракурорская праверка».
14.25 «Давайце мірыцца!».
15.15 «Справа густу».
15.40 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сёння.
16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.35 Прэм'ера. Вострасюжэты серыял «Новае жыццё шпіка Гурава. Працяг».
23.15 Сёння.
23.40 Прэм'ера. «Сапраўдны італьянец». Дакументальны праект.

09.30 Экстрэмальныя віды спорту. Freeride Spirit. Часопіс.
10.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. Дзень 2-і.
12.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 5-ы.
15.00 Веласпорт. Флэш-Валон.
17.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 5-ы.
19.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. Дзень 3-і.
21.15 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 5-ы.
00.00 Веласпорт. Флэш-Валон.
01.15 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 5-ы.

07.00 Аб'ектыў.
07.20 Гарачы каментар (публіцыстычная праграма).

07.30 «Фальшываманетнікі. Вяртанне «Зграі», серыял: 2 серыя.
08.20 «Кансультацыя ў ружовым садзе», серыял: 33 серыя.
09.15 «Піні Доўгаяпанчоха», серыял.
09.40 Праект «Будучыня».
10.10 Рэпартаж.
10.35 Беларусы ў Польшчы.
10.50 Два на два (тэледыскусія).
11.20 Навігатар.
11.30 Гісторыя пад знакам Пагоні.
11.35 Сальда (эканамічная праграма).
11.50 Моўнік (лінгвістычная праграма).
12.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
12.05 «Фальшываманетнікі. Вяртанне «Зграі», серыял: 2 серыя.
12.50 «Кансультацыя ў ружовым садзе», серыял: 33 серыя.
13.45 «Піні Доўгаяпанчоха», серыял.
14.10 Праект «Будучыня».
14.40 Рэпартаж.
15.05 «Сон-трава», канцэрт гурта «Троіца»: ч. 2.
15.35 Беларусы ў Польшчы.
15.50 Два на два (тэледыскусія).
16.20 Навігатар.
16.35 Сальда (эканамічная праграма).
16.50 Моўнік (лінгвістычная праграма).
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
17.05 «Піні Доўгаяпанчоха», серыял: 21 серыя.
17.35 «Каханне, здрада, жарсць», серыял: 2 серыя.
18.20 «Над Нёмнам» (тэлечасопіс).
18.35 Эксперт.
19.00 Моўнік (лінгвістычная праграма).
19.10 Асабісты капітал.
19.30 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
19.35 Гарачы каментар.
19.45 Калыханка для самых маленькіх.
19.50 На колах.
20.15 Навігатар.
20.35 Вагон.
20.40 Госьць «Белсату».
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.25 Маю права (прававая праграма).
21.45 Два на два (тэледыскусія).
22.15 «Жэлары», маст. фільм, 2003 г., Чэхія-Славакія-Аўстрыя.
00.35 Аб'ектыў
00.55 Гарачы каментар.

21 КРАСАВІКА, ЧАЦВЕР

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.35 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь».
07.05, 08.10, 18.50, 23.45 Зона Х.
07.30, 08.30, 11.50 Дзелавое жыццё.
08.35 Зямельнае пытанне.
09.10 Камедыяная меладрама «Маргоша» (Расія).
10.00 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
10.50 Меладраматычны серыял «Зацьменне» (Расія-Украіна).
11.40 Актуальнае інтэрв'ю.
12.10 «Сястрычка». Меладрама (Расія).
14.05 Канцэрт.
15.20, 19.10 Навіны рэгіёна.
15.35 «Зброя». Цыкл дак. фільмаў.
15.50 Серыял «Ганначка» (Расія).
16.50 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
17.45 Меладраматычны серыял «Зацьменне» (Расія-Украіна). Заклучная серыя.
19.25 «КЕНО».
19.30 Сфера інтэрасаў.
19.55 Камедыяная меладрама «Маргоша».
21.00 Панарама.
21.45 Дэтэктыўны серыял «Ваенная выведка. Заходні фронт» (Расія). 7-я серыя.
22.55 «Клуб рэдактараў».
23.55 Дзень спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Жыць здорава!».
10.20 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Смак».
11.50 «Праведнікі. Паміж пеклам і раем».
12.20 «Дэтэктывы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».
13.45 «Модны прысуд».
14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручальны пярэсцянак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Шчаслівыя разам». Серыял.
18.55 «Хай кажучь».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера. «Жаночыя мары аб далёкіх краінах». Шматсерыйны фільм.
22.15 Прэм'ера АНТ: «Хто там?». Аналітычная праграма.
22.45 Фільм «Персанаж». ЗША 2001 год.
00.45 «Крэм». Шматсерыйны фільм.
01.40 Начны навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
08.30 «Даішнікі». Серыял.
09.30 «Дабро пажаліцца».
09.50 «Вялікі горад».
10.40 «Трымай мяне мацней». Тэленавэла.
11.30 «Далёкія сваякі».
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Агонь кахання». Серыял.
13.50 «Турысты». Серыял.
14.40 «Рэдакцыя». Серыял.
15.30 «Паляванне на ізюбра». Серыял.
16.50 «Добры дзень, доктар!».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.30 «Агонь кахання». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.25 «Даішнікі». Серыял.
21.30 «Праўда».
22.05 «Аўтапанарама».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Паляванне на ізюбра». Серыял.
00.00 «Водбліскі». Серыял.

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Тэлебарометр.
08.05 Серыял «Ты маё жыццё» (Аргентына).
09.00 Кінараман «Жывыя і мёртвыя» (СССР). 1-я серыя.
10.50 Бітва экстрасэнсаў.
11.50 Дача здароўя.
12.20 Жансавет.
12.55 «Ты - тое, што ты ясі». Аздараўленчая праграма (Расія).
13.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
14.30 Дакументальны фільм «Дарунак» («Беларусьфільм»)
15.20 Серыял «Сіла прыцягнення» (Украіна - Расія).
16.15 Мультисерыял «Сямейка піратаў» (Францыя).
16.40 Пазакласная гадзіна.
16.55 «Кулінарыя для дзяцей». Мультифільм.
17.05 Камедыяная меладрама «Анатомія Грэй-5» (ЗША).
18.00 Меладраматычны серыял «Ты маё жыццё» (Аргентына).
19.05 Кінараман «Жывыя і мёртвыя» (СССР). 1-я серыя.
20.55 Калыханка.
21.10 Тэлебарометр.
21.15 Беларускае часіна.
22.20 Камедыйны серыял «Інтэрны» (Расія).
22.55 Моладзевы камедыйны серыял «Універ» (Расія).
23.35 Час футбалу.
00.05 Камедыяная меладрама «Анатомія Грэй-5» (ЗША).

07.00 «Раніца Расіі».
09.15 Прэм'ера. «Прамы эфір».
10.10 «Мой срэбны шар».
11.00 Весткі.
11.30 «Кулагін і партнёры».
12.00 Тэлесерыял «Смак гранату».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
15.25 «З новай хатай!». Ток-шоў.
16.20 «Кулагін і партнёры».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.40 Тэлесерыял «Пяць хвілін да метро».

18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весткі.
20.30 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.
22.25 Фільм «З Дона выдачы няма».
00.15 Навіны - Беларусь.
00.25 Фільм «Прабач - бывай».

06.05 Інфармацыйны канал «НТБ раніцай».
08.35 «Следства вялі...».
09.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
10.00 Сёння.
10.20 «Баль на ўвесь свет».
11.15 «Таямнічая Расія».
12.05 «Да суду».
13.00 Сёння.
13.25 «Пракурорская праверка».
14.25 «Давайце мірыцца!».
15.15 «Справа густу».
15.40 Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сёння.
16.30 Крымінальны серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.35 Прэм'ера. Вострасюжэты серыял «Новае жыццё шпіка Гурава. Працяг».
23.15 Сёння.
23.40 «Каралёў. Зваротны адлік».

09.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. Дзень 3-і.
10.45 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 5-ы.
12.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. Дзень 3-і.
15.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 6-ы.
18.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/4 фіналу.
19.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/4 фіналу.
21.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 6-ы.
00.00 Пра рэстлінг. Агляд WWE (World Wrestling Entertainment).
00.40 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША.
01.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 6-ы.

07.00 Аб'ектыў.
07.20 Гарачы каментар (публіцыстычная праграма).
07.30 «Жэлары», маст. фільм, 2003 г., Чэхія-Славакія-Аўстрыя.
09.55 «Каханне, здрада, жарсць», серыял: 2 серыя.
10.40 «Піні Доўгаяпанчоха», серыял: 21 серыя.
11.05 На колах.
11.35 Маю права (прававая праграма).
12.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
12.05 «Жэлары», маст. фільм, 2003 г., Чэхія-Славакія-Аўстрыя.
14.25 «Каханне, здрада, жарсць», серыял: 2 серыя.
15.10 «Піні Доўгаяпанчоха», серыял: 21 серыя.
15.40 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»)
16.05 Маю права (прававая праграма).
16.30 Эксперт (інфармацыйна-аналітычная праграма).
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
17.05 «Школа на санцапёку», серыял: 21 серыя.
17.30 «Мяне завуць Бах», маст. фільм, 2003 г., Германія-Швейцарыя.
19.10 Без рэтушы: «Беларуская Амерыка», рэпартаж, 2010 г., Польшча.
19.30 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
19.35 Гарачы каментар (публіцыстычная праграма).
19.45 Калыханка для самых маленькіх.
19.55 Праект «Будучыня» (навукова-папулярны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»)
20.25 Невядомая Беларусь: «Еўрапейскі баль», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.25 Рэпартаж (інфармацыйна-публіцыстычная праграма).
21.50 Форум (ток-шоу): «Дырэктыва № 4».
22.30 «П'яро Агаты Крысці», дэтэктыўны серыял: 2 серыя.
23.30 «Містэрыя Божае пакуты на Познанскай цытадэлі», 2007 г., Польшча: ч. 1.
23.40 Аб'ектыў.
00.00 Гарачы каментар.

22 КРАСАВІКА, ПЯТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00
Навіны.

06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона Х.
07.30, 11.50 Дзелавое жыццё.
08.35 Сфера інтэрасаў.
09.10 Камедыйна меладрама «Маргоша».
10.05 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
11.00 Меладраматычны серыял «Зацьменне» (Расія-Украіна). Заклучная серыя.
12.10 «Каханне пад наглядом». Меладрама (Расія).
14.05 Відэафільм АТН «Навагрудак: ля вытокаў дзяржаўнасці» цыклу «Зямля беларуская».
14.20 «Клуб рэдактараў».
15.20, 19.10 Навіны рэгіёна.
15.35 Патрабавецца.
15.50 Меладраматычны серыял «Ганначка» (Расія). Заклучная серыя.
17.45 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё».
19.25 «КЕНО».
19.30 «Зона Х». Вынікі тыдня.
19.50 Камедыйна меладрама «Маргоша».
21.00 Панарама.
21.45 Дэтэктывы серыял «Ваенная выведка. Заходні фронт» (Расія). 8-я серыя, заклучная.
23.10 Інфармацыйна-забаўляльная праграма «Праверка чутак».
23.40 Дакументальны цыкл «Зорнае жыццё» (Украіна).
00.45 Дзень спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30
Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Жыць здорава!».
10.20 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Смак».
11.50 «Аб'яднанне нацый. Справа «Х»».
12.20 «Дэтэктывы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».

13.45 «Модны прысуд».
14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны ярэсценак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсерыйны фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Чакай мяне». Беларусь.
18.55 «Поле цудаў».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Фабрыка зорак. Вяртанне».
23.30 Прэм'ера. Фільм «Душка».
02.50 Начныя навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30
«24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
08.30 «Даішнікі». Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Пяць гісторый».
10.40 «Трымай мяне мацней». Тэленавэла.
11.30 «Далёкія сваякі».
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Агонь кахання». Серыял.
13.50 «Турысты». Серыял.
14.40 «Рэдакцыя». Серыял.
15.30 «Паляванне на ізобра». Серыял.
16.50 «Рэпарцёрскія гісторыі».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.30 Ток-шоў «Лёс».
20.00 «Сталічны падрабязнасці».
20.20 «СТБ-спорт».
20.20 «Добры вечар, маляня».
20.30 «КВЗ. Першая ліга. 1/8 фіналу».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Гарачы лёд».
23.30 «Відзьмо-невідзьмо». Агляд міжнароднага шоу-бізнэсу.
00.15 «Кінаальманах». Расія, 2007 г.

07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Камедыйна серыял «Інтэрны» (Расія).

08.35 Меладраматычны серыял «Ты маё жыццё» (Аргентына).
09.40 Кінараман «Жывыя і мёртвыя» (СССР). 2-я серыя.
11.25 Час футбалу.
11.55 Кінаспробы.
12.20 Жывы гук.
13.00 «Лабірынты: мураваныя замкі старажытнай Літвы». Частка першая.
13.35 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
14.35 Прыгодніцкая камедыя «Маленькія беглякі» («Беларусьфільм»)
16.10 Пазакласная гадзіна.
16.30 «Кулінарыя для дзяцей». Мультфільм.
16.35 Камедыйна меладрама «Анатомія Грэй-5» (ЗША).
17.30 Усё аб бяспецы.
18.00 Меладраматычны серыял «Ты маё жыццё» (Аргентына).
19.05 Кінараман «Жывыя і мёртвыя» (СССР). 2-я серыя.
21.00 Калыханка.
21.15 Тэлебарометр.
21.20 «Рэпарцёр «Беларускай часіны»».
22.15 Прамая трансляцыя Хроснага Шляху.
00.00 «Пра мастацтва».
00.30 «Удалечыні ад яе». Лірычная драма (Канада-Вялікабрытанія-ЗША).

07.00 «Раніца Расіі».
09.15 Прэм'ера. «Прамы эфір».
10.10 «Мой срэбны шар».
11.00 Весткі.
11.30 «Кулагін і партнёры».
12.00 Тэлесерыял «Смак гранату».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
15.25 «З новай хатай!». Ток-шоў.
16.20 «Кулагін і партнёры».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.40 Тэлесерыял «Пяць хвілін да метро».
18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял. Расія, 2010 г.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весткі.
20.30 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.
22.25 Фільм «З Дона выдачы ням».

07.00 Тэлебарометр.
10.35 «Ты і Я-2». Забаўляльнае ток-шоў (Расія).
11.40 «Страсці па культуры».
12.25 «Лабірынты: мураваныя замкі старажытнай Літвы». Частка іншая.
12.55 Кінааповесць «Чаклун і Румба» («Беларусьфільм»)
14.40 Футбол. Чэмпіят Англіі. Прэм'ер-ліга. Манчэстэр Юнайтэд-Эвертан. Прамая трансляцыя.
16.40 «Пра беднага гусара замоўце слова». Трагікамедыя (СССР). 1-я і 2-я серыі.
19.30 Тэлебарометр.
19.35 Конкурс-віктарына «Дзеці новага пакалення».
20.40 Драма-фэнтазі «Фантан» (ЗША).
22.30 Жывы гук.
23.20 Канцэрт Barbra Streisand. The Concerts (ЗША).

07.00 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.
08.45 Фільм «Прабач - бывай».
10.20 «Ранішня пошта».
11.00 Весткі.
11.10 «Суботнік».
11.50 Фільм «З Дона выдачы ням».
13.35 «Мая планета».
14.00 Весткі.
14.15 «Гарадок». Дайджэст. Забаўляльная праграма.
14.45 «Сумленны дэтэктыў».
15.20 «Улада факту».
16.10 «Пакой смеху».
17.15 «Суботні вечар».
19.00 «Карціна свету».
19.55 Надвор'е на тыдзень.
20.00 Весткі ў суботу.
20.45 Прэм'ера. Фільм «Спадчыніца». 2011 г.

00.10-02.50 Велікоднае богаслужэнне.

07.00 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.
08.45 Фільм «Прабач - бывай».
10.20 «Ранішня пошта».
11.00 Весткі.
11.10 «Суботнік».
11.50 Фільм «З Дона выдачы ням».
13.35 «Мая планета».
14.00 Весткі.
14.15 «Гарадок». Дайджэст. Забаўляльная праграма.
14.45 «Сумленны дэтэктыў».
15.20 «Улада факту».
16.10 «Пакой смеху».
17.15 «Суботні вечар».
19.00 «Карціна свету».
19.55 Надвор'е на тыдзень.
20.00 Весткі ў суботу.
20.45 Прэм'ера. Фільм «Спадчыніца». 2011 г.

08.00 Сёння.
08.20 «Агляд».
08.50 «Авіатары».
09.20 «Выратавальнікі».
10.00 Сёння.
10.20 «Галоўная дарога».
10.50 «Кулінарны паядынак».
11.55 «Кватэрнае пытанне».
13.00 Сёння.
13.20 «Жывуць жа людзі!».
14.00 Прамая трансляцыя з Іерусаліма.
15.00 «Таямнічая Расія».
16.00 Сёння.
16.20 «Развод па-руску».
17.20 «Вочная стаўка».
18.25 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.30 «Прафесія-рэпарцёр».
20.00 «Праграма Максімум».
21.15 Вострасюжэтны фільм «Адкупленне».
23.00 Фільм «Мой грэх».
00.55 Гістарычная драма «Маладая Вікторыя».

09.30 Аўтаспорт. Чэмпіят свету сярод легкавых аўтамабіляў.
10.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/4 фіналу.
12.00 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.
15.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/2 фіналу.
16.45 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.
19.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/2 фіналу.
21.15 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.
00.00 Байцоўскі клуб. Тайскі бокс.
02.00 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.

07.00 Аб'ектыў
07.20 Гарачы каментар (публіцыстычная праграма)
07.30 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»)

07.00 Аб'ектыў
07.20 Гарачы каментар (публіцыстычная праграма)
07.30 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»)

00.15 Навіны - Беларусь.
00.25 Фільм «Прабач - бывай».

06.05 Інфармацыйны канал «НТБ раніцай».
08.35 «Вочная стаўка».
09.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
10.00 Сёння.
10.20 «І зноў добры дзень!».
11.15 «Развод па-руску».
12.05 «Да суду».
13.00 Сёння.
13.35 «Суд прысяжных: галоўная справа».
15.05 «Прафесія-рэпарцёр».
15.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сёння.
16.30 Крымінальны серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.35 «Следства вялі...».
20.35 «Надзвычайнае здарэнне. Расследаванне».
20.55 Прэм'ера. «Суперстар» уяўляе: бенефіс Наташы Каралёвай.
23.00 «Нтвшнікі».
00.05 «Музычны рынг».

09.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/4 фіналу.
10.45 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 6-ы.
12.00 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 7-ы.
15.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/4 фіналу.
16.00 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 7-ы.
16.45 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 7-ы.
19.30 Конны спорт. Агляд падзей сезону.
20.00 Наймацнейшыя людзі планеты. Стамбул.
21.00 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 7-ы.
00.00 Самыя моцныя людзі планеты.
01.00 Экстрэмальныя віды спорту. Freeride Spirit. Часопіс.
01.30 Відэагульні. Гановер.
02.00 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 7-ы.

07.00 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.
08.45 Фільм «Прабач - бывай».
10.20 «Ранішня пошта».
11.00 Весткі.
11.10 «Суботнік».
11.50 Фільм «З Дона выдачы ням».
13.35 «Мая планета».
14.00 Весткі.
14.15 «Гарадок». Дайджэст. Забаўляльная праграма.
14.45 «Сумленны дэтэктыў».
15.20 «Улада факту».
16.10 «Пакой смеху».
17.15 «Суботні вечар».
19.00 «Карціна свету».
19.55 Надвор'е на тыдзень.
20.00 Весткі ў суботу.
20.45 Прэм'ера. Фільм «Спадчыніца». 2011 г.

00.10-02.50 Велікоднае богаслужэнне.

07.00 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.
08.45 Фільм «Прабач - бывай».
10.20 «Ранішня пошта».
11.00 Весткі.
11.10 «Суботнік».
11.50 Фільм «З Дона выдачы ням».
13.35 «Мая планета».
14.00 Весткі.
14.15 «Гарадок». Дайджэст. Забаўляльная праграма.
14.45 «Сумленны дэтэктыў».
15.20 «Улада факту».
16.10 «Пакой смеху».
17.15 «Суботні вечар».
19.00 «Карціна свету».
19.55 Надвор'е на тыдзень.
20.00 Весткі ў суботу.
20.45 Прэм'ера. Фільм «Спадчыніца». 2011 г.

08.00 Сёння.
08.20 «Агляд».
08.50 «Авіатары».
09.20 «Выратавальнікі».
10.00 Сёння.
10.20 «Галоўная дарога».
10.50 «Кулінарны паядынак».
11.55 «Кватэрнае пытанне».
13.00 Сёння.
13.20 «Жывуць жа людзі!».
14.00 Прамая трансляцыя з Іерусаліма.
15.00 «Таямнічая Расія».
16.00 Сёння.
16.20 «Развод па-руску».
17.20 «Вочная стаўка».
18.25 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.30 «Прафесія-рэпарцёр».
20.00 «Праграма Максімум».
21.15 Вострасюжэтны фільм «Адкупленне».
23.00 Фільм «Мой грэх».
00.55 Гістарычная драма «Маладая Вікторыя».

09.30 Аўтаспорт. Чэмпіят свету сярод легкавых аўтамабіляў.
10.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/4 фіналу.
12.00 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.
15.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/2 фіналу.
16.45 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.
19.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/2 фіналу.
21.15 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.
00.00 Байцоўскі клуб. Тайскі бокс.
02.00 Снукер. Чэмпіят свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.

07.00 Аб'ектыў
07.20 Гарачы каментар (публіцыстычная праграма)
07.30 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»)

07.00 Аб'ектыў.
07.20 Гарачы каментар.
07.30 «Мяне завуць Бах», маст. фільм, 2003 г., Германія-Швейцарыя.
09.10 «П'яро Агаты Крысці», дэтэктыўны серыял: 2 серыя.
10.10 Праект «Будучыня».
10.40 «Школа на санцапэку», серыял: 21 серыя.
11.05 Форум (ток-шоу): «Дырэктыва № 4».
11.45 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма).
12.00 Аб'ектыў (агляд падзей дня).
12.05 «Мяне завуць Бах», маст. фільм, 2003 г., Германія-Швейцарыя.
13.40 МакраФон: «Бардаўская восень-2007»: выступ Алеся Камоцкага.
13.55 МакраФон: «Бардаўская восень-2007»: выступ Андрэя Мельнікава.
14.10 Праект «Будучыня».
14.35 «Школа на санцапэку», серыял: 21 серыя.
15.05 Форум (ток-шоу): «Дырэктыва № 4».
15.45 Рэпартэр.
16.10 Без рэтушы: «Беларуская Амерыка», рэпартаж, 2010 г., Польшча.
16.30 Невядомая Беларусь: «Еўрапейскі баль», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзей дня).
17.05 «Таямніца Сагалі», серыял: 8 серыя.
17.30 «П'яро Агаты Крысці», дэтэктыўны серыял: 2 серыя.
18.35 Форум (ток-шоу): «Дырэктыва № 4».
19.15 Гісторыя пад знакам Пагоні.
19.30 Аб'ектыў (агляд падзей дня).
19.35 Гарачы каментар.
19.45 Калыханка для самых маленькіх.
19.50 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»)
20.25 «Званы Беларусі», дак. фільм, 2008 г., Беларусь.
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.25 Госьць «Белсату».
21.40 Невядомая Беларусь: «Парк», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.
22.10 «Дэкалог, адзін», маст. фільм, 1988 г., Польшча.
23.05 «Містэрыя Божае пакуты на Познанскай цытадэлі», 2007 г., Польшча: ч. 2.
23.15 Аб'ектыў.
23.40 Гарачы каментар.

07.00 Аб'ектыў.
07.20 Гарачы каментар.
07.30 «Мяне завуць Бах», маст. фільм, 2003 г., Германія-Швейцарыя.
09.10 «П'яро Агаты Крысці», дэтэктыўны серыял: 2 серыя.
10.10 Праект «Будучыня».
10.40 «Школа на санцапэку», серыял: 21 серыя.
11.05 Форум (ток-шоу): «Дырэктыва № 4».
11.45 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма).
12.00 Аб'ектыў (агляд падзей дня).
12.05 «Мяне завуць Бах», маст. фільм, 2003 г., Германія-Швейцарыя.
13.40 МакраФон: «Бардаўская восень-2007»: выступ Алеся Камоцкага.
13.55 МакраФон: «Бардаўская восень-2007»: выступ Андрэя Мельнікава.
14.10 Праект «Будучыня».
14.35 «Школа на санцапэку», серыял: 21 серыя.
15.05 Форум (ток-шоу): «Дырэктыва № 4».
15.45 Рэпартэр.
16.10 Без рэтушы: «Беларуская Амерыка», рэпартаж, 2010 г., Польшча.
16.30 Невядомая Беларусь: «Еўрапейскі баль», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзей дня).
17.05 «Таямніца Сагалі», серыял: 8 серыя.
17.30 «П'яро Агаты Крысці», дэтэктыўны серыял: 2 серыя.
18.35 Форум (ток-шоу): «Дырэктыва № 4».
19.15 Гісторыя пад знакам Пагоні.
19.30 Аб'ектыў (агляд падзей дня).
19.35 Гарачы каментар.
19.45 Калыханка для самых маленькіх.
19.50 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хваля»)
20.25 «Званы Беларусі», дак. фільм, 2008 г., Беларусь.
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.25 Госьць «Белсату».
21.40 Невядомая Беларусь: «Парк», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.
22.10 «Дэкалог, адзін», маст. фільм, 1988 г., Польшча.
23.05 «Містэрыя Божае пакуты на Познанскай цытадэлі», 2007 г., Польшча: ч. 2.
23.15 Аб'ектыў.
23.40 Гарачы каментар.

23 КРАСАВІКА, СУБОТА

07.00 Мультфільмы.
07.30 Існасць.
07.55 «Добрай раніцы, Беларусь!».
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.
09.10 Здароўе.
09.45 «Шэф-кухар».
10.45 Камедыйна серыял «Сваты-4» (Украіна).
12.10 «Калі дрэвы былі вялікімі». Меладрама (СССР).
14.00 «Зона Х». Вынікі тыдня.
14.20 «Час Саюза». Грамадска-палітычнае ток-шоў.
15.15 Навіны рэгіёна.
15.35 Вакол планеты.
16.20 Nota Bene.
16.45 Дакументальны цыкл «Атлас «Дыскаверы» (ЗША).
17.35 Відэафільм АТН «Суцэльнасць слонімскай душы» цыклу «Зямля беларуская».
17.55 «Ваша лато».
18.45 Латарэя «Пяцёрка».
19.25 «КЕНО».
19.30 Канцэрт.
21.00 Панарама.
21.40 Святочнае богаслужэнне.
23.40 Святочнае богаслужэнне. Прамая трансляцыя.
02.10 Дзень спорту.

07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботняя раніца».
08.00, 09.00 Нашы навіны.
09.05 Камедыйна серыял «Мая выдатная няня», 2004 год.
09.45 «Здароўе».
10.35 «Смак».
11.15 «Смак жыцця».
12.15 «Разумніцы і разумнікі».
13.00 Камедыя «Жаніх з таго свету».
14.00 Асяроддзе пасялення.
15.00 АНТ прадстаўляе: «Гарады-героі. Севастопаль».

16.00 Нашы навіны (з субтытрамі).
16.15 Навіны спорту.
16.20 «Пра Фядота - стральца, заліхвацкага малайчыну».
17.50 АНТ прадстаўляе: «Адзін супраць усіх».
18.50 Фільм «Тры тополі на Плюшчысе».
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 АНТ прадстаўляе: «Я спяваю!». Гала-канцэрт.
23.35 Прэм'ера. «Вялікдзень».
00.35-02.35 Фільм «Ванечка».

07.15 Фільм «Некалькі дзён з жыцця І.Абломава». СССР, 1979 г.
09.35 СТБ прадстаўляе: «Мітрапаліт Філарэт: служэнне Цэркве і Айчыне».
10.30 «Мінск і мінчане».
11.00 СТБ прадстаўляе: «КультУРА!».
11.30 «Салдаты. Дзембель непазбежны!» Серыял.
12.30 «Новыя падарожжы дылетанта».
13.00 Фільм «Тэгеран - 43». Францыя - СССР - Іспанія - Швейцарыя, 1980 г.
15.50 «Вялікі горад».
16.30 «24 гадзіны».
16.45 «Наша справа».
16.55 Чэмпіят Рэспублікі Беларусь па футболе: ФК «Гомель» - ФК «Шахцёр». Прамая трансляцыя.
19.00 «Ля параднага пад'езду».
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «СТБ-спорт».
20.10 «Зорны рынг».
21.30 Фільм «Марлі і я». ЗША, 2008 г.
23.40 Фільм «Андрэй Рублёў». СССР, 1966 г.

16.00 Нашы навіны (з субтытрамі).
16.15 Навіны спорту.
16.20 «Пра Фядота - стральца, заліхвацкага малайчыну».
17.50 АНТ прадстаўляе: «Адзін супраць усіх».
18.50 Фільм «Тры тополі на Плюшчысе».
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 АНТ прадстаўляе: «Я спяваю!». Гала-канцэрт.
23.35 Прэм'ера. «Вялікдзень».
00.35-02.35 Фільм «Ванечка».

07.15 Фільм «Некалькі дзён з жыцця І.Абломава». СССР, 1979 г.
09.35 СТБ прадстаўляе: «Мітрапаліт Філарэт: служэнне Цэркве і Айчыне».
10.30 «Мінск і мінчане».
11.00 СТБ прадстаўляе: «КультУРА!».
11.30 «Салдаты. Дзембель непазбежны!» Серыял.
12.30 «Новыя падарожжы дылетанта».
13.00 Фільм «Тэгеран - 43». Францыя - СССР - Іспанія - Швейцарыя, 1980 г.
15.50 «Вялікі горад».
16.30 «24 гадзіны».
16.45 «Наша справа».
16.55 Чэмпіят Рэспублікі Беларусь па футболе: ФК «Гомель» - ФК «Шахцёр». Прамая трансляцыя.
19.00 «Ля параднага пад'езду».
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «СТБ-спорт».
20.10 «Зорны рынг».
21.30 Фільм «Марлі і я». ЗША, 2008 г.
23.40 Фільм «Андрэй Рублёў». СССР, 1966 г.

07.05 Нашы тэсты.
07.35 Усё аб бяспецы.
08.00 Рэальны свет.
08.35 Дыялогі аб рыбалцы.
09.10 Жансавет.
09.50 Дача здароўя.

10.30 Тэлебарометр.
10.35 «Ты і Я-2». Забаўляльнае ток-шоў (Расія).
11.40 «Страсці па культуры».
12.25 «Лабірынты: мураваныя замкі старажытнай Літвы». Частка іншая.
12.55 Кінааповесць «Чаклун і Румба» («Беларусьфільм»)
14.40 Футбол. Чэмпіят Англіі. Прэм'ер-ліга. Манчэстэр Юнайтэд-Эвертан. Прамая трансляцыя.
16.40 «Пра беднага гусара замоўце слова». Трагікамедыя (СССР). 1-я і 2-я серыі.
19.30 Тэлебарометр.
19.35 Конкурс-віктарына «Дзеці новага пакалення».
20.40 Драма-фэнтазі «Фантан» (ЗША).
22.30 Жывы гук.
23.20 Канцэрт Barbra Streisand. The Concerts (ЗША).

07.00 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.
08.45 Фільм «Прабач - бывай».
10.20 «Ранішня пошта».
11.00 Весткі.
11.10 «Суботнік».
11.50 Фільм «З Дона выдачы ням».
13.35 «Мая планета».
14.00 Весткі.
14.15 «Гарадок». Дайджэст. Забаўляльная праграма.
14.45 «Сумленны дэтэктыў».
15.20 «Улада факту».
16.10 «Пакой смеху».
17.15 «Суботні вечар».
19.00 «Карціна свету».
19.55 Надвор'е на тыдзень.
20.00 Весткі ў суботу.
20.45 Прэм'ера. Фільм «Спадчыніца». 2011 г.

АУЛ РАЗЛАДУ

Алег НОВІКАЎ

У далёкім 1888 годзе група перасяленцаў з магілёўскай губерні пасялілася ў абхазскім ауле Айбога (зараз пасёлак Аібга). Наўрад ці яны ведалі, што закладаюць бомбу расійска-абхазскага тэрытарыяльнага канфлікту.

Пасля таго, як два гады таму па выніках Каўказскай вайны Масква канчаткова ўзяла Абхазію пад сваю апеку, ідэя анты-расійскай фронды з боку абхазаў здавалася нонсенсам. Сёння каля 80% жыхароў гэтай рэспублікі маюць расійскае грамадзянства. Бюджэт краіны на тры чвэрці складаецца з расійскіх датацый. Вышэйшы камандны склад войска і органаў бяспекі фармуецца за кошт расійскіх вайскоўцаў і супрацоўнікаў спецслужбаў. Нават абхазская мова паступова знікае. Ёй на змену прыходзіць «вялікі і магутны». Шмат хто прагназуе хуткую інкарпарацыю краю ў склад РФ.

Таму мала каго здзівіў лютаўскі дэмарш Масквы. Напярэдадні перамоваў наконт дэмаркацыі мяжы з Абхазіяй, прызначанай на канец сакавіка, Расія патрабавала перадаць расійскаму боку 16 тысяч гектараў зямлі вакол таго самага Аібга.

З часоў Савецкага Саюза, дзякуючы згаданым вышэй перасяленцам з Магілёўшчыны, сяло было падзелена на дзве часткі — рускую і грузінскую. Аднак узімку расійскі МЗС недзе раска-

паў дакументы канцылярыі Каўказскага намесніцтва. Адпаведна ім, Аібга і наваколлі з XIX стагоддзя знаходзіцца ў кампетэнцыі расійскай адміністрацыі.

Праўда, злыя языкі, кажучы, што расійцамі рухае не ідэя аднаўлення гістарычнай справядлівасці.

Аібга знаходзіцца ў 16 кіламетрах ад Чырвонай Паляны — месца, якое ў 2014 годзе прыме зімовыя Алімпійскія гульні. Але, у адрозненне ад Чырвонай Паляны, дзе кошты на зямлю завоблачныя, зямля ў Абхазіі адносна недарагая. Праблема ў адным — паводле мясцовых законаў, набываць зямлю ў Абхазіі замежнікам забаронена. Магчыма, гэта і стала асноўным чыннікам для рускіх, каб капацца ў архівах і высюваць патрабаванні на адрас суседзяў.

Аднак на гэты раз абхазцы нечакана паўсталі. Прэзідэнт Аб-

хазіі Сяргей Багапш катэгарычна заявіў: «Ніводнага квадратнага метра ніхто нікому аддаваць не збіраецца». Абхазскі бунт тлумачаць розным чынам.

«Гістарычна Абхазія на працягу доўгага часу скарачалася і скарачалася, таму зямельнае пытанне ўспрымаецца абхазскай грамадскасцю вельмі адмоўна. Гэта праверка нашых добрых і дружалюбных адносін — і яны павінны вытрымаць выпрабаванне гэтым важным пытаннем», — тлумачыць заяву Багапша адзін з абхазскіх чыноўнікаў.

Газета «Эхо Кавказа» адзначае: «У абхазскім грамадстве ўжо даўно з'явіўся шматлікі пласт, які не задаволены адкрытым закабаленнем і поўнамаштабнай каланізацыяй Абхазіі з боку Расіі. Дагэтуль абхазскім уладам да-факта ўдавалася тлумачыць такую сітуацыю эканамічнымі і сацыяльнымі выгодамі, а так-

сама адсутнасцю альтэрнатывы. Аднак гіпатэтычная перадача 160 квадратных кіламетраў абхазскай зямлі пераходзіць усе рамкі ідэі вядзення бізнэсу, што можа пацягнуць за сабой непрадказальныя для абхазскіх кіраўнікоў наступствы. І, што немалаважна, балюча стукнуць па «расійска-абхазскіх адносінах».

Тэма таго, што Багапш збіраецца аддаць расійцам Аібгу, сапраўды займае важнае месца ў прапагандзе апазіцыі. 25 сакавіка апазіцыйная партыя «Форум народнага адзінства Абхазіі» (ФНЕА) выказала занепакоенасць тэндэнцыямі пры падрыхтоўцы перамоў па дэлімінацыі і дэмаркацыі дзяржаўнай мяжы паміж Рэспублікай Абхазія і Расійскай Федэрацыяй. ФНЕА нагадвае, што, у адпаведнасці з канстытуцыяй Абхазіі, яе тэрыторыя цэласная, недатыкальная і неадчужальная».

Пад ціскам апанентаў і грамадства Багапш пайшоў на непрадказальны крок. 6–10 красавіка ён здзейсніў візіт у Турцыю. Хаця візіт быў неафіцыйным, шуму ён нарабіў шмат. Сярод іншага Багапш адправіўся ў Турцыю, каб займець падтрымку турэцкіх абхазаў.

Нагадаем, што ў выніку руска-каўказскай вайны сярэдзіны XIX стагоддзя вялікая частка абхазскага этнасу была вымушана шукаць прытулку ў Асманскай імперыі. Падчас свайго візіту прэзідэнт Абхазіі запэўніў абхазскую дыяспару ў Турцыі, што не мае намеру ісці на саступкі ў перамовах пра дэмаркацыю і дэлімінацыю дзяржаўнай мяжы Абхазіі з Расійскай Федэрацыяй.

Паездку Багапша прэса краін басейну Чорнага мора назвала прарывам. Дыпламатычная ізаляцыя Абхазіі, якую прызнае толькі пару дзяржаў кшталту Нікарагуа і Науру, адпавядае стратэгічным планам Крамля.

Аднак не ўсё так проста. Шмат экспертаў лічыць ваяж Багапша добра прапрацаванай аперацыяй Лубянкі. Абхазскі гарант ляцеў у Турцыю з аэрапорта ў Сочы па расійскаму пашпарту. Чаму расійскія памежнікі, ведаючы пра мэту ягонага візіту, паставілі палітыку штамп з дазволам на выезд? Акрамя таго, турне Багапша спрычынілася да калапсу ў адносінах паміж Турцыяй і Тбілісі, дзе туркаў заўсёды разглядалі як геапалітычных саюзнікаў.

Паездка Багапша ў Малую Азію таксама ставіць пад сумнеў грузінскі план сарваць Алімпіяду ў Сочы рукамі чэркескай

дыяспары. Зямлі ў раёне Сочы — традыцыйнае месца рассялення чэркесаў і абхазаў. Менавіта ў Чырвонай Паляне 21 мая 1864 года рускія войскі зламалі апошняю апору супраціву каўказскіх народаў. Гэты дзень, дарэчы, афіцыйна лічыцца датай заканчэння Каўказскай вайны.

Пасля гэтага расійскія ўлады абвясцілі горцам, што тыя, хто жадае, змогуць застацца, прыняўшы расійскае падданства. Астатнім прапанавалі на працягу двух з паловай месяца перасяліцца ў Турцыю. Пераважная большасць жыхароў Паўночнага Каўказа — 400 тысяч чалавек — выехалі ў Асманскую імперыю.

Дасюль Расія адмаўляецца размаўляць на тэму генацыду адыгейскіх народаў. Лідары чэркескай дыяспары ў Турцыі збіраліся выкарыстаць саборніцтва ў Сочы як падставу для кампаніі за прызнанне генацыду свайго народа. У гэтым ім ахвотна дапамагаў Тбілісі. У грузінскай сталіцы ўжо адбылося некалькі канферэнцый на гэтую тэму. Пасля візіту Багапша турэцкія чэркесы могуць ахалодаць да ідэі кампаніі.

«Новая політыка» (Расія) у каментарыі да паездкі Багапша піша: «Чэркескае пытанне будзе ўздывацца гэтак жа, як тыбецкае напярэдадні Алімпіяды ў Пекіне. Але да гэтага часу паляпшэнне адносін з гэтымі ўплывовымі дыяспарамі можа мець патройнае значэнне. Гэта — паляпшэнне кантэксту расійска-турэцкіх адносін, магчыма для дадатковага канала ўплыву на паўночнакаўказскую дынаміку, а таксама прасоўванне Абхазіі ў свет для ўскладнення ўспрымання расійскай палітыкі на Паўднёвым Каўказе ў цэлым».

Між тым, з Масквы, дзе адбываюцца перамовы наконт мяжы, прыходзіць супярэчлівыя навіны. Шэраг выданняў са спасылкай на свае крыніцы кажуць, што Масква адмовілася ад прэтэнзій. Другія, наадварот, сцвярджаюць, што складанае пытанне адкладзена да «вывучэння пытання праходжання мяжы ў раёне Аібга». Іншымі словамі, спрэчка працягваецца.

Нарэшце, у грузінскім МХС ужо ахарактарызавалі сваю пазіцыю па пытанні прыналежнасці спрэчнага аула. «Паколькі Абхазія і Цхінвальскі рэгіён з'яўляюцца акупаванымі тэрыторыямі, то ніякія дамовы Расіі і Абхазіі не могуць мець законнай сілы», — заявілі грузінскія дыпламаты.

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Яшчэ з канца дзевяностых гадоў дзяржаўная прапаганда Беларусі ставіла ў заслугу Лукашэнку «парадак і бяспеку», якія ён гарантаваў у сваёй краіне. Гэта было адным з галоўных аргументаў у апраўданне яго дыктатарскіх метадаў кіравання краінай. Бяспека важней дэмакратыі — такая логіка вельмі тыповая для ворагаў свабоды. Гэта, дарэчы, тычыцца і Пуціна. І што ў выніку? За гады кіравання Пуціна колькасць тэрактаў на тэрыторыі Расіі, па афіцыйных дадзеных, павялічылася амаль у 6 (!) разоў. У сучасным свеце эфектыўна супрацьстаяць тэрарызму могуць толькі тыя спецслужбы, якія знаходзяцца пад сталым грамадзянскім і парламенцкім кантролем. Актуальнасць гэтага тэзісу даказана і ў Расіі, і ў Беларусі.

«Новый Регион» (Расія)

Беларускія абывацелі, у большасці сваёй, пакуль яшчэ ў шоку ад таго, што адбылося. Але версію пра датычнасць улады да выбуху, як бы гэта жahlіва ні гучала, абмяркоўваюць не толькі палітыкі. У краіне пагаршаецца эканамічнае становішча. Насельніцтва то скупляе ў паніцы цукар, то масла, то вялікую частку вольнага часу праводзіць у чэргах ля абменнікаў у надзеі купіць валюту. Палітолагі прадказваюць эканамічны калапс і страту кіравальнасці краінай.

«Независимая газета» (Расія)

Ад сілавікоў ён (Лукашэнка) запатрабаваў аштодня даваць яму справаздачу пра ход расследавання. Аднак беларускія аналітыкі аднадушныя ў тым, што хуткага выніку чакаць не даводзіцца. У выбуху, якія прагучалі за час суверэннай Беларусі, ёсць толькі адна агульная

рыса — злычынцы яшчэ ні разу не былі пакараныя, нягледзячы на грозныя ўказанні кіраўніка дзяржавы.

ВВС (Вялікабрытанія)

У гэту версію (выбух арганізавала ўлада, каб адцягнуць увагу ад эканамічных праблем) вераць нямногія. Бо наўрад ці выбух прымусіць беларусаў перастаць штурмаваць валютныя абменнікі ў надзеі пажывіцца доларамі ці еўра. А таксама расхплываць у крамах прадукты, баючыся, іх чарговага падаражання. Тэракт здольны толькі стымуляваць гэтыя працэсы ды яшчэ прымусіць народ сумнявацца ў тым, што ўлада кантралюе сітуацыю ў краіне. Зрэшты, гэтыя сумневы і так вельмі моцныя з-за валютнага дэфіцыту і ўзлёту спажывецкіх коштаў. Другая версія — тэракт арганізаваны заходнімі

спецслужбамі з мэтай намякнуць Аляксандру Лукашэнку пра неабходнасць сыходу з пасады прэзідэнта. Ёсць і тыя, хто бачыць у тэракце помсту расійскіх алігархаў беларускаму Бацьку — нібы за парушэнне дамоўленасцяў пра прыватызацыю нафтавай галіны. Але гэта ўжо чыстая канспіралогія.

«Невское время» (Расія)

Пасля масавых арыштаў кандыдатаў у прэзідэнты і іх прыхільнікаў уладам не патрэбна лішняя нагода для ціску на апазіцыю, а па-еўрапейску арыентаваных людзей складана прадставіць як тых, што падрываюць суграмадзян з нелюбаві да Лукашэнкі. Не выключана версія злычынца-адзіночкі: з'яўленню такіх адзіночак спрыяе напруга і ўзаемны недавер у грамадстве.

«Ведомости» (Расія)

МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ. КАБ УІЛЬЯМ НЕ ЗДРАДЗІЎ КЕЙТ

Англійская царква падрыхтавала «малітву аб вернасці». Прычына — хуткае вяселле прынца Уільяма і Кейт Мідлтан. Вернікі будуць прасіць Бога, каб іх шлюб аказаўся моцным. Неабходнасць падобнай малітвы кіраўніцтва царквы тлумачыць тым, што апошнія дзесяцігоддзі ў дынастыі Віндзараў з моцнымі шлюбаі вялікія праблемы.

Дастаткова згадаць, чым закончыўся шлюб прынца Чарльза і Дыяны. Па падліках гісторыкаў, сярэдні шлюб прадстаўнікоў кіруючай дынастыі цягнецца не больш за 10 гадоў. Пасля гэтага пары разыходзяцца, выклікаючы шок у прыхільнікаў інстытуту манархіі. Англікане маюць надзею, што ўнук Елізаветы Другой паложыць канец гэтай тэндэнцыі. Адпаведна спецыяльнай інструкцыі, маліцца за моц шлюбу Уільяма і Кейт можна прыватна або калектыўна падчас набажэнстваў.

Па матэрыялах брытанскай прэсы

АРГЕНЦІНА. ГАДАВІНА ВАЙНЫ ЗА ФАЛЬКЛЕНДЫ (МАЛЬВІНЫ)

Аргенціна адзначыла 29-ю гадавіну вайны за Фальклэндскія (Мальвінскія) выспы. У красавіку 1982 года Аргенціна адбіла ў брытанцаў архіпелаг, які лічыла сваім. У адказ Маргарэт Тэтчэр даслала на поўдзень Атлантыкі вайсковы флот і аднавіла статус-кво. У выніку канфлікту, які цягнуўся да канца чэрвеня 1982 года, загінула 255 брытанцаў і 650 аргенцінцаў. Урачыстасці з прычыны гадавіны канфлікту маюць цікавы аспект. Як вядома, дзякуючы правалу ў вайне, пануючая тады ў Аргенціне вайсковая хунта мусіла пайсці на дэмакратычныя рэформы. Іншымі словамі, без канфлікту дыктатура магла працягвацца яшчэ пэўны час. Галоўнымі ахвярамі той дыктатуры былі пераністы, якія зараз фармуюць урад. Аднак пра тое, што брытанцы паскорылі прыход дэмакратыі, пераністы намагаюцца не згадаць.

Па матэрыялах польскай прэсы

ІРЛАНДЫЯ. РЫХТУЕЦЦА ЗАМАХ НА АНГЛІЙСКУЮ КАРАЛЕВУ?

Якінфарме брытанскі часопіс «The Observer», англійская каралева Елізавета Другая можа стаць ахвярай нападу радыкальных ірландскіх нацыяналістаў. Замах, быццам, плануецца на 16 мая, калі каралева пачне свой візіт у Ірландыю. Рыхтуюць яго нібыта дысідэнты з арганізацыі Ірландская Рэспубліканская Армія (IRA). Кіраўніцтва IRA даўно адмовілася ад тэрарыстычных акцый, аднак частка баевікоў не задаволеная такім рашэннем, паколькі галоўная мэта IRA — аб'яднанне Ірландыі — застаецца не рэалізаванай. Паліцыя абяцае зрабіць усё, каб не дапусціць вылазкі тэрарыстаў. Распрацаваная сістэма бяспекі, якая будзе каштаваць бюджэту сем мільяёнаў еўра. На думку шматлікіх ірландцаў, гэта сума не адпавядае маштабам падзеі. Пратэставаць супраць дарагога візіту каралевы заклікалі амаль усе ірландскія левыя партыі.

Па матэрыялах «The Observer» (Вялікабрытанія)

ІСПАНІЯ. БАРСЕЛОНА ЗА НЕЗАЛЕЖНАСЦЬ

У каталонскай сталіцы адбылося народнае галасаванне па пытанню падтрымкі ідэі незалежнасці Каталоніі. Падобныя галасаванні, якія пачалі праводзіць з 2009 года, не маюць юрыдычнай сілы. Гэта, хутчэй, грамадскі рух у форме сацыялагічнага апітання. Тым больш цікава, што галасаваць на такі рэферэндум у Барселоне прыйшоў кожны пяты гараджанін, уключаючы ўсю кіруючую ў рэгіёне вярхушку. З прагаласаваўшых 257 тысяч чалавек 91 працэнт выступіў за незалежную каталонскую дзяржаву. Яшчэ больш цікава тое, што 13 красавіка ў парламенце каталонскай аўтаноміі прайшлі дэбаты па пытанню абвешчэння незалежнасці. Увогуле, падобныя рэферэндумы ўжо прайшлі ў 532 муніцыпалітэтах Каталоніі. У іх прынялі ўдзел больш за 600 тысяч чалавек.

Па матэрыялах «Publico» (Іспанія)

КЫРГЫЗСТАН. БАКІЕЎСКИ ПЕРЫЯД — САМЫ КРЫВАВЫ

Пра гэта гаворыцца ў дакладзе спецыяльнай дзяржаўнай камісіі па расследаванні акалічнасцяў красавіцкіх падзей 2010 года. Хаця камісія мусіла займацца рознымі аспектамі рэвалюцыі, якая, як вядома, прывяла да падзення рэжыму Бакіева, яе сябры высветлілі шмат цікавага з таго, што папярэднічала сакавіку 2010-га. Так, калі верыць сябрам камісіі, імі знойдзеныя дакументы, на аснове якіх можна сцвярджаць: за 5 гадоў свайго кіравання рэспублікай Бакіеў «замовіў» як мінімум 30 вядомых кіргізскіх грамадскіх дзеячаў. Сярод забітых ёсць нават шэраг дэпутатаў нацыянальнага парламента. Усё гэта дало падставы экспертам казаць пра тое, што «бакіеўскі перыяд — самы крывававы ў гісторыі сучаснага Кыргызстану».

Па матэрыялах «Аззатку» (Кыргызстан)

КАЗАХСТАН. 8 ПАМЫЛАК У ПРАМОВЕ

На сваёй чарговай інаўгурацыі Назарбаеў прамовіў клятву з васьмяю граматычнымі і стылістычнымі памылкамі. Гэта амаль рэкорд з улікам таго, што тэкст прэскай прамовы за 25–30 секунд. Назарбаеўу трэба было сказаць наступнае: «Урачыста клянусь служыць народу Казахстана, строга выконваць Канстытуцыю і законы Рэспублікі Казахстан, гарантаваць правы і свабоды грамадзян, добрасумленна выконваць ускладзеныя на мяне высокія абавязкі прэзідэнта Рэспублікі Казахстан». Гісторыя з інаўгурацыяй выклікала шмат каментарыяў. Некаторыя лічаць, што гэта сведчанне няведання прэзідэнтам казахскай мовы. Другія павачылі тут прыкметы стварэння.

Па матэрыялах казахскай прэсы

МІРНЫ АТАМ

НЯМЕЦКІЯ АХВЯРЫ ФУКУСІМЫ

Алег НОВІКАЎ

Катастрофа ў Японіі выклікала глабальныя змены на палітычнай сцэне ФРГ. У адстаўку з пасады старшыні партыі лібералаў пайшоў міністр замежных спраў Гіда Вестэрвеле. Услед можа рушыць і Ангела Меркель.

Філіп Рослер — так завуць новага лідара нямецкай Свабоднай дэмакратычнай партыі (FDP). Першае, што зрабіў новаабраны лідар, — абвясціў, што «эра Вестэрвеле прайшла».

На першы погляд, не вельмі карэктна так казаць пра партыйных сяброў. Аднак ніхто, нават Гіда, не паскардзіўся. Адзінае, што папрасіў Вестэрвеле — пакінуць яму МЗС, які ён узначальвае пасля стварэння ў 2009 годзе каліцыйнага ўраду FDP і хрысціянскіх дэмакратаў (CDU).

Спатрэбілася ўсяго два гады, каб з самага перспектывага маладога палітыка Вестэрвеле ператварыўся ў гадкае качаня. Нагадаем, што ў 2009 годзе пад яго кіраўніцтвам лібералы ўстанавілі рэкорд — набралі 14 працэнтаў галасоў выбарцаў. Ніколі ў гісторыі партыя не атрымлівала столькі пунктаў на федэральных выбарах. Два гады хапіла, каб грамадства цалкам ад яго адварнулася.

І справа тут не ў тым, што Гіда стаў першым адкрытым геям на пасады кіраўніка нямецкай дыпламатыі. Палітыку не прабачылі шмат іншага. Палітолагі кажуць, што Гіда — па натуре лі-

Не паспеў Рослер агучыць свае напалеонаўскія планы, як выбухнуў скандал вакол міністра эканомікі Райнера Брэдэрле. Райнер патрабуе сабе пасаду намесніка Рослера

дар — не здолеў працаваць ва ўрадавай камандзе. Ягоныя спрэчкі з Меркель, асабліва па эканамічных пытаннях, настроілі супраць яго кансерватараў. Апошні цвік у кар'еру Гіда забіла Фукусіма.

Лібералы даўно мелі імідж партыі, звязанай з атамным лобі. А іх патрабаванні неадкладна адмовіцца ад плану вываду з эксплуатацыі нямецкіх АЭС (CDU выступала за пачатак дэбатаў на гэтую тэму) увогуле вывелі іх у фронтмэны фанатаў мірнага атамнага.

Калі па Японіі ўдарыла цунамі, а па тэлебачанні пачалі дэманстраваць зацягнутыя дымам рэактары, немцаў ахапілі антыатамныя настроі, што часам нагадвалі сапраўдны спіхоз. Калі б такое здарылася ў іншы час, падобныя ваганні ў масавай свядомасці наўрад ці паўплывалі б на пазіцыі Вестэрвеле. Аднак па волі лёсу выбух антыатамных фобій прыйшоўся на час зямельных выбараў. Галасаванне, якое хутчэй нагадала рэферэндум па пытанню, за ці супраць існавання АЭС, праходзіла ў трох землях.

Гіда Вестэрвеле

Вынікі выбараў рэзка кантрастуюць з вынікамі трыумфальных для FDP выбараў у бундэстаг у 2009 годзе. У сярэднім партыя страціла амаль палову галасоў.

Тут, як і варта было чакаць, галаву ўзняла гідра апазіцыі, якая акапалася ў партыйных асяродках на поўначы краіны. 6 красавіка Гіда даў зразумець, што адмаўляецца ад функцыі старшыні. Вакансію заняў Філіп Рослер — этнічны в'етнамец. Дарэчы, заняўшы пасаду старшыні FDP, ён аўтаматычна стаў віцэ-канцлерам. Ніколі ў гісторыі Германіі эмігрант не забіраўся так высока.

Свой прыход у кіраўніцтва Філіп паднёс як пачатак радыкальных рэформ, якія павінны змяніць цяперашнюю парадыгму нямецкага лібералізму. Магістральная ідэя — адмова ад ліберальных догмаў часоў Тэтчэр і Рэйгана, якія ў канцэнтраваным выглядзе можна агучыць адной фразай: «Менш падаткаў».

Стаўка, па словах Рослера,

перажывае самыя цяжкія часы з моманту свайго заснавання.

З іншага боку, не зразумела, наколькі партыйная эліта гатовая для рэформы. Не паспеў Рослер агучыць свае напалеонаўскія планы, як выбухнуў скандал вакол міністра эканомікі Райнера Брэдэрле. Райнер патрабуе сабе пасаду намесніка Рослера, што ўжо раскалола фракцыю лібералаў. Рослер, як было сказана вышэй, хоча даць дарогу маладым. Аж да таго, што лідарам фракцыі ў парламенце стане 32-гадовы Хрысціян Лінднер.

Тым часам скандал унутры FDP рыкашэтам б'е па партнёрах па кааліцыі — партыі Ангелы Меркель. Хрысціянскія дэмакраты ўжо заклікалі саюзнікаў схаваць свае ўнутраныя разборкі ў больш кулуарны фармат. Непаразуменні паміж жоўтымі (партыйны колер FDP) і чорнымі (колер CDU) адрознілі глебу казаць пра крах ураду і магчымыя датэрміновыя парламенцкія выбары. Хаця, думаецца, хрысціянскія дэмакраты на гэта зараз не пойдучы. Яны таксама моцна пацярпелі ад Фукусімы. Зараз за партыю Меркель гатовыя галасаваць 31–32 працэнты. У Зялёных, якія стрываюць купоны на падзеях у Японіі, рэйтынг усяго на тры пункты ніжэй.

Ёсць яшчэ адзін цікавы прагноз. Адпаведна яму Рослер і саратнікі будуць наўмысна ўзрываць кааліцыю знутры. Па ўсіх раскладах, хрысціянскія дэмакраты наступныя выбары прайграюць. Затое ў лібералаў з іх новым больш сацыяльным дыскурсам ёсць шанец скласці кампанію эсдэкам і экалагам, якія, хутчэй за ўсё, зоймуцца фармаваннем новага федэральнага кабінету.

Аднак для рэалізацыі гэтага або іншага сцэнару Рослеру трэба спачатку цалкам падпарадкаваць партыйныя структуры. У тым ліку і давесці, што ён сапраўдны немец. У партыі ёсць устойлівая група антысемітаў і нацыяналістаў. Яны не могуць прабачыць Філіпу таго, што ў яго венах няма ніводнай кроплі нямецкай крыві. Сам Рослер у такіх выпадках цытуе прыёмнага бацьку-немца. Той заўсёды казаў: «У свядомасці Філіп большы немец, чым усе мы разам узятых».

Партыйны з'езд FDP прызначаны на 15 мая ў Ростакі.

▶ ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ІНТЭГРАЦЫЯ ЗАБУКСАВАЛА

Алег НОВІКАЎ

Правалам скончыўся візіт Пуціна ў Кіеў. Украіна адмаўляецца ўваходзіць у Мытны саюз. Ці папросту займаецца гандлем?

Тое, што Уладзімір Пуцін, які збіраўся наведаць Кіеў у дзень Каманаўтыкі, будзе прапаноўваць калегу прэм'еру Міколу Азараву сяброўства Украіны ў Мытным саюзе, было вядома даўно. Таксама былі вядомыя і пернікі, якія збіраецца прапанаваць Масква. Называлася лічба ў 6 мільярдаў долараў. Менавіта столькі, адпаведна калькуляцыі крамлёўскіх бухгалтараў, Украіна зможа атрымаваць штогод дзякуючы сяброўству ў МС. Таксама Масква быццам была гатовая на сур'ёзныя саступкі ў вобласці коштаў на газ. «Газпрам» даў зразумець, што ў выпадку ўступлення ў МС кошт на газ для Украіны можа быць удвая ніжэй цяперашняга — 150–160 замест 300 долараў.

Па прыездзе ў Кіеў Пуцін не сквапіўся на аб'яцанкі. «Наўпроставы выйгрыш Украіны ад МС, па нашых дадзеных, будзе складаць ад 6,5 да 9 мільярдаў долараў у год. Узростуць магчымасці для цалых галін — машынабудавання, сельскай гаспадаркі, металургічнай, хімічнай прамысловасці. Гадавы рост ВУП Украіны дадасць 2%».

Аднак заўважнага ефекту такая рыторыка на ўкраінскі бок не зрабіла. Як інфармуюць СМІ, прэм'ер Азарав на сустрэчы з Пуціным быў змрочны. З нагоды прапановы Мытнага саюзу сказаў так: «Мы разлічваем, што ўвядзенне ў дзеянне Мытнага кодэкса не зрабіла негатывнага ўплыву на ўмовы гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва Расіі і Украіны». На гэтым афіцыйна ўсё і закончылася.

Афіцыйныя СМІ, калі тлумачаць прычыны правалу пуцінскага візіту, спасылаюцца на тое, што прапанова расійскага прэм'ера супярэчыць стратэгіі Януковіча.

Не так даўно Віктар Януковіч, калі выступаў перад парламентам, даў зразумець, што ісці мы па-ранейшаму будзем на Запад — у Зону свабоднага гандлю (ЗСГ) з Еўрасаюзам. Прычым рабіць гэта прэзідэнт Украіны збіраецца хітра — маўляў, паспрабуем і ЗСГ пабудаваць, і сур'ёзныя эканамічныя выгоды ад Расіі атрымаць. Так, каб, у ідэале, зона свабоднага гандлю для Украіны пашырылася ад Камчаткі да Партугаліі.

Некаторыя аналітыкі кажуць, што «данецкія» папросту не зразумелі «маскоўскіх», якія паспрабавалі, кажучы крымінальным жаргонам, «узяць іх на понт». У Кіеве Пуцін паўтарыў сваю нядаўнюю «пагрозу» ўвесці санкцыі супраць Украіны ў выпадку яе далучэння да ЗСГ. «Еўрапейскія тавары могуць пачаць паступаць з Украіны на нашы мытныя тэрыторыі. І мы

змушаны будзем уводзіць ахоўныя механізмы», — папярэдзіў Уладзімір Пуцін.

Такі пункт гледжання падзяляе і дырэктар Сацыялагічнай службы «Украінскі барометр», палітолаг Віктар Небажэнка. Нічога адмысловага ад гэтага візіту чакаць не даводзіцца, таму што ў Пуціна процілеглы мэты. З аднаго боку, ён жадае захаваць мафіёзныя структуры, якія гандлююць газам, а гэта — 60% таваразвароту. З іншага, ён прапануе 40% таваразвароту Украіны, загнаўшы яе ў міфічны Мытны саюз. Але на гэта не пойдзе ніводны бізнэсмэн, тым больш з Данецку, дзе адчулі густ улады і ўласнасці. У іх, данецкіх, няма адмысловага піетэту перад Пуціным — яны робяць стаўку на Мядзведзьява, — падкрэсліў Небажэнка.

Цікава, што апазіцыя, агітуючы супраць сяброўства ў МС, актыўна выкарыстоўвала прыклад Беларусі. Вось што піша бліжэй да Юшчанкі газета «Украіна Маладая»: «Беларусь — відавочны прыклад таго, што Віктару Януковічу сёння на перамовах з Уладзімірам Пуціным у Кіеве не варта згаджацца на ўступленне Украіны ў Мытны саюз Масква заваблівае Украіну па «беларускім сцэнары». Эканоміка Беларусі на грані калапсу». Выданне падкрэслівае, што Беларусь, якая з'яўляецца сябрам Мытнага саюзу, «сёння перажывае сур'ёзны эканамічны крызіс». «Менавіта калі «Газпрам» намякаў пра сваю шчодрасць у адносінах да Кіева, стала вядома, што кошт расійскага блакітнага паліва для Беларусі на другі квартал 2011 гады — 244 долара за тысячу кубаметраў. Пры тым, што ў першым квартале

нашы суседзі плацілі 223 даляра, а летась — 187! — піша газета. — У Мытны саюз Аляксандр Лукашэнка ўступаў таксама з надзеяй на таннае паліва. Аднак Масква выяўляла любоў да саюзнікаў толькі ў першыя месяцы знаходжання ў МС. Сёння ж «Газпрам» няўмольна павялічвае кошт энерганосьбітаў для Мінску».

Што далей? Ёсць думка, што Масква паспрабуе зняць Азараву і нават будзе паспрабаваць паставіць больш лалянага прэм'ер-міністра.

Аднак любы ўкраінскі прэм'ер (Азарав, дарэчы, лічыцца вельмі прарасійскім) проста будзе гнуць сваю лінію. Той жа Небажэнка сфармуляваў наступным чынам запыты Украіны да МС: «Пуцін мог бы прапанаваць Украіне газатранспартнае супрацоўніцтва — 30% акцый «Паўночнай пльыні» ў абмен на СП па «Нафтагазу».

Мяркуючы па ўсім, бакі пакуль ні пра што пэўным чынам так і не дамовіліся. Прачыў можа быць у чэрвені: на гэты месяц запланаваны візіт Азараву ў Маскву. А да таго часу Расія будзе ўсё гэтак жа «ласкава» тлумачыць Украіне, што з ёй быць выгодней, чым з Еўрасаюзам.

І яшчэ адно. Пазіцыя Януковіча стала ўдарам па апазіцыі, якая абвінавачвала яго ў намеры прадаць Украіну Расіі. Цяпер аранжавыя вымушаны прызнаць, што «данецкія бандыты» ў Расію ісці не жадаюць, што ў сваю чаргу дазваляе Партыі рэгіёнаў патэнцыйна пашырыць свой уплыў на аранжавы электарат. Хаця большасць аналітыкаў згодныя ў тым, што бела-блакітныя, як заўсёды, сітуацыяй не скарыстаюцца.

▶ ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

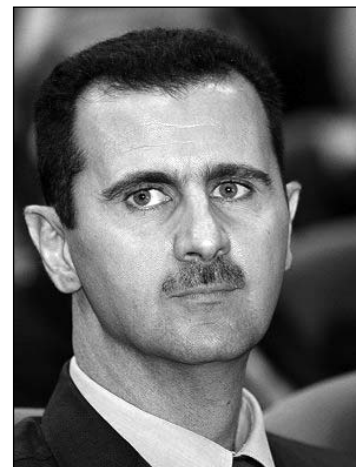

АЛЬМИНА КАН

34-гадовы кандыдат у турэцкі парламент з гораду Ізмір — на прафесіі музыкант — стаў першым у гісторыі Турцыі прадстаўніком сэксуальных меншасцяў, які падаўся на выбары. Больш таго, ён прадстаўляе кансерватыўную мусульманскую Партыю дабрабыту (АКР), якая, дарэчы, фармуе ўрад. Праўда, для таго, каб стаць афіцыйным кандыдатам, Альміну патрэбна прайсці шэраг папярэдніх этапаў. Канчаткова партыйны спіс ад АКР будзе прадстаўлены напярэдадні выбараў, якія адбудуцца 12 чэрвеня. Прабіцца ў спіс, які складаецца з 550 асобаў, Альміну(е), відавочна, будзе цяжка. Трапіць у яго хочучы 6 тысяч сяброў АКР. Аднак спадар(ыня) Кан задаволены ўжо самім фактам свайго ўдзелу ў кампаніі. Дарэчы, эксперты лічаць, што наступная выбарчая кампанія будзе адной з самых дэмакратычных. Прэм'ер-міністр Эрдаган, нягледзячы на свой кансерватыўны імідж, здолеў пачаць дэбаты па вельмі супярэчлівых праблемах турэцкага грамадства — курдскае і армянскае пытанні, месца ісламу, роля жанчыны. Гэта падштурхнула шмат каго з былых маргіналаў падацца ў палітыку.

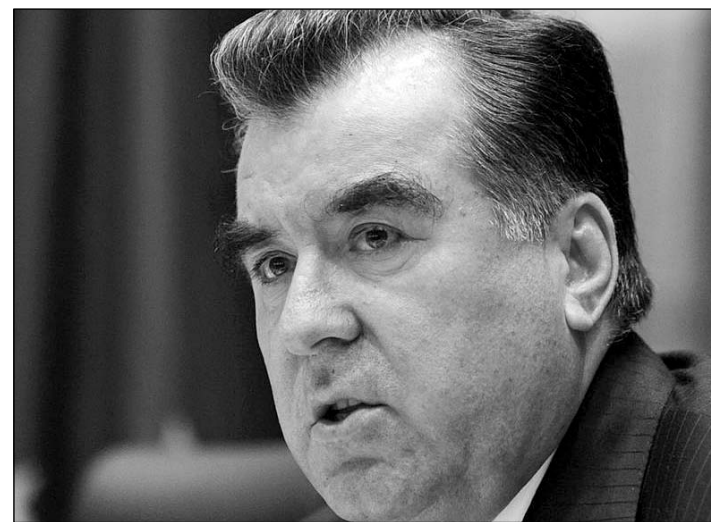
БАШАР АСАД

Прэзідэнт Сірыі выдаў спецыяльны дэкрэт, адпаведна якому асобы курдскай нацыянальнасці прызнаныя сірыйскімі грамадзянамі. Дагэтуль курды мелі статус інашаземцаў. У дадатак 40 курдаў, якія за розныя злачынствы сядзелі ў мясцовых турмах атрымалі амністыю. І каб цалкам спадабацца гэтаму этнасу, Асад прачытаў перад СМІ вялікую прамову наконт таго, што курдскія тканіны — гэта частка нацыянальнай сірыйскай культуры. Нагадаем, што на тэрыторыі Сірыі пражывае каля 150 тысяч этнічных курдаў, якіх раней улада асабліва не шанавала, хаця і дазваляла прысутнасць Курдскі працоўнай партыі, якая вядзе партызанскую барацьбу ў Турцыі. Цяпер, аднак, стаўленне да курдаў імкліва мяняецца. Выступы апазіцыі прымушаюць Асада пашыраць базу падтрымкі. Дарэчы, курдамі справа не абмежавалася. Каб перацягнуць на свой бок вернікаў ісламу, прэзідэнт дэманстравана зачыніў адзінае ў краіне казіно.

ЭМАМАЛІ РАХМОНАЎ

Прэзідэнт Таджыкістана пачаў новую кампанію супраць паўзучай ісламізацыі краіны. Менавіта ў рэлігіі шмат хто бачыць як мінімум духоўную альтэрнатыву рэжыму Рахмонава. Цяпер усур'ёз заняліся маладымі. Школьны настаўнікаў абавязалі па пятніцах шукаць адсутных школьнікаў у мячэцях. Усім школам рэгіёна разаслана адпаведнае распараджэнне. «Бацькі школьнікаў, якія будуць затрыманыя ў мячэцях, павінны будучы напісаць тлумачэнне, чаму іх дзеці ў школьны час наведваюць рэлігійныя ўстановы, а калі гэта здарыцца паўторна, то мы будзем паведамляць пра такіх дзяцей і іх бацькоў у пракуратуру», — гаворыцца ў цыркуляры. Варта згадаць, што ў снежні 2010 года прэзідэнт Таджыкістана вынес на ўсенароднае абмеркаванне праект закона «Пра адказнасць бацькоў за выхаванне дзяцей». Адмысловую заклапочанасць у апазіцыі і праваабаронцаў выклікала частка гэтага дакумента пра забарону непяўналетнім наведваць рэлігійныя службы, акрамя памінальных.

КУЛЬТУРА

14

▶ ЦИКАВА

АЎТАР МАЕ ПРАВА

Алесь ГІНЗБУРГ

Семинар па правах... аўтара. У рамках шведска-беларускага стала на тэму «Аўтарскія правы на інтэлектуальную ўласнасць» ці не ўпершыню ў колах беларускай літаратурнай супольнасці абмяркоўвалі той факт, што аўтар — таксама чалавек.

Круглы стол-семинар, які меў месца ў Міжнародным адукацыйным цэнтры імя Ёханэса Раў (IBV), ладзіўся ЗБС «Бацькаўшчына», Саюзам беларускіх пісьменнікаў і Саюзам шведскіх пісьменнікаў. Ініцыятыва такой сустрэчы сышодзіла ад беларускіх літаратараў, якія апошнім часам звяртаюць пільную ўвагу на матэрыяльны і прававыя аспекты творчасці. У карысным усім бакам абмене вопытам таксама ўзялі ўдзел прадстаўнікі дзяржструктуры — Нацыянальнага цэнтра інтэлектуальнай уласнасці. У гэтым матэрыяле — падсумаванне дыскусій па тэме, якая, будзем шчырымі, набалела.

«Пісаць — не сякерай махаць»

У гэтым чамусьці перакананая прадстаўнікі «нятворчых» прафесій. На выхадзе ў музыкі — песня ці мелодыя, у мастака — палатно, у паэта — верш. Гэтыя творы лёгка чытаць, прыемна слухаць, цікава разглядаць. І чым лепей зроблены твор, тым лепей схаваныя намаганні, якія прыкладае аўтар дзеля нараджэння мастацтва. Магчыма, таму сапраўдных твораў у грамадстве спрадвечу лічаць маргіналамі, абібокамі і дармаедамі.

У грамадстве індустрыялізацыі і светлай будучыні творчасць не кваліфікавалася працоўнымі слямі як праца, а інтэлігенцыя была адно «праслойкай». Аднак неўзабаве чалавецтва ўступіла ў кардынальна новую, лічбавую эпоху, дзе шматкроць узрасла вага інфармацыі і іншых інтэлектуальных працэсаў, у тым ліку — крэатыўных. Кошт інфармацыі ў шырокім разуменні гэтага слова павялічыўся, а вось стаўленне да тых, хто яе стварае, прынамсі, у Беларусі, застаўся ранейшым. Нашы чытачы газет, слухачы радыёстанцый і глядачы кіно яшчэ не прызвычаліся: аўтарам трэба плаціць. Плаціць насуперак таму, што, дзякуючы тэхналогіям, любым аўтарскім прадуктам сёння можна авалоць абсалютна бясплатна.

«Пірацтва — па-за законам, — адказвае юрыст Торбен Острам, юрыстконсульт Шведскага саюза пісьменнікаў, на пытанне, чаму карыстальнікі на захадзе плаціць за скачванне праграм і электронных кніг у інтэрнэце. — У ЗША і Еўропе людзі не хочуць здзяйсняць нелегальныя ўчынкi. Ім спакайней заплаціць горшы». Але, паводле яго словаў,

Многія навукоўцы ды філосафы лічылі свае трактаты праваднікамі Боскага сэнсу, а таму заяўляць сябе аўтарам такіх твораў лічылі грахом

пірацтва стала магутным ударам па аўтарскім праве. Праваабаронцы свету сёння працуюць на тое, каб падвышаць павагу грамадства да правоў аўтара ў лічбавую эпоху.

Статут каралевы Анны

Годам нараджэння аўтарскага права прынята лічыць 1709-ы, калі Брытанскі парламент прыняў закон, паводле якога аўтар меў неад'емнае права на свой твор на працягу 14 гадоў з моманту стварэння, а ў далейшым мог працягнуць права яшчэ на 14. Калі такога не адбывалася, твор рабіўся здабыткам грамадскасці. Прыняты статут абараняў правы пісьменнікаў. Да таго, прадаўшы рукапіс выдаўцу, тыя страчвалі ўсялякія правы на твор.

З таго часу культура аўтарскага права ў Еўропе і ЗША толькі развівалася. У 1886 годзе была прынятая Бернская канвенцыя, якая дазваляла лягчэй рэгуляваць правы аўтараў на міжнародным узроўні. У XX стагоддзі таксама быў прыняты шэраг міжнародных законаў, якія абараняюць пісьменнікаў, мастакоў, музыкаў, фатографіаў, майстраў кіно ад дзялкоў кніжнага рынку, медый і шоў-бізнэсу. Нормы аўтарскага права ідуць поруч з нормамі аб вынаходніцтвах ды патэнтах.

У галіне аўтарскага права ды інтэлектуальнай уласнасці Беларусь далучаная да ўсіх асноўных нормаў і канвенцыяў, прынятых у свеце. 51 артыкул Канстытуцыі РБ фармулюе агульныя палажэнні, а непасрэдна правы твораў рэгулюе «Закон аб аўтарскім праве і сумежных правах». Ён быў прыняты ў 1996 годзе, але сёлета адпраўлены на дапрацоўку ў парламент. Чакаецца, што прыняцце абноўленага закона адбудзецца да канца 2011 года.

Але ўсё гэта на паперы. На справе беларускія аўтары фактычна штодня знаюць дыскрымінацыю з боку газетчыкаў, выдаўцоў, прадзюсараў тэле- і радыёканалаў — а цяпер яшчэ і ад уладальнікаў інтэрнэт-сайтаў. Выпадак, калі творца знаходзіць свае творы выкарыста-

нымі без дазволу, — безліч. Але ў адказ на абурэнні ён зазвычай атрымлівае кпіны, пагарду і абвінавачанні ў прызе «нажыць грошы і славу на вечным». Калі б на падставе кожнага прэцэдэнта распачыналася адміністрацыйная справа, творчая багема заваліла б суды пазвамі.

Але да судаў даходзіць рэдка. Аляксей Бічурын — юрыст НЦІУ — ніколі не працаваў з літаратурамі, але што да музыкаў, кажа ён, яны не звяртаюцца ў суд, калі выяўляецца, што выступаць трэба супраць беларускага тэлебачання і радыё. «Яны ж нас больш ніколі не пакажуць!» — пужаюцца гурты і асобныя музыкі. І працягваюць трымаць незаконнымі ратацыі сваіх трэкаў і кліпаў. Адна з місій НЦІУ — павышаць свядомасць і ціснуць на сумленне тых, хто выкарыстоўвае чужыя творы ў камерцыйных мэтах.

Опера жабракоў

Праблема беларускай непадкванасці ў пытаннях аўтарскага права і інтэлектуальнай уласнасці — у адносна нядаўняй інтэграцыі з заходнім светам. Як выявілася, значэнне англійскага слова «copyright» тутэйшыя выдаўцы ды прадзюсары зазнавалі на ўласнай скуры. У 1990-я выдавецтва «Мастацкая літаратура» выплаціла вялікія грошы літагентам Станіслава Лема — за беларускі пераклад рамана «Саларыс», апублікаваны без адпаведнага пагаднення з польскім бокам. Тое, што беларусы ўспрымалі як адраджэнне роднага слова, на захадзе кваліфікавалася як эканамічнае злачынства.

У 2005 годзе з рэпертуару Рускага тэатру ў Мінску са скандалам знялі новую пастаноўку «Трохграфавой оперы» Бертольда Брэхта (на беларускіх падмоствах — «Опера жабракоў»). Праваўладальнікі — выдавецкі дом «Зюркамп» — адрэагавалі жорстка: прыгразілі спагнаць з тэатра штраф за кожны адыграны спектакль і паралі галоўнаму рэжысёру Барысу Луцэнку не перасякаць мяжу з Еўрасаюзам, інакш ён трапіць пад суд.

Што характэрна, у часы СССР той жа спектакль шмат гадоў з поспехам і без праблем ішоў на той жа сцэне і лічыўся абсалютна культурным. Цяпер усё іначай. Горкі вопыт сямю-тamu навучыў беларусаў.

«Дзе грошы?»

Вось пытанне, якое, з рознымі варыяцыямі маюць права задаваць дзеячы беларускай культуры. Бо аўтарскае права паўстала найперш дзеля абароны твораў у матэрыяльнай сферы.

Два цікавыя моманты. Па-першае, Беларусь упарта не працягвае тэрмін дзеяння аўтарскага права да 70 гадоў, як гэта прынята ў Еўрасаюзе і Расіі. Матывацыя — нежаданне плаціць грошы — камерцыйны тэрмін, выгоды для гандлю класічнымі кнігамі і фільмамі XX стагоддзя. Напрыклад, паводле беларускага заканадаўства, у 2007 годзе тэрмін дзеяння аўтарскіх правоў на творы Бертольда Брэхта скончыўся. Гэта значыць, цяпер яго творы можна выдаваць і ставіць на сцэне без дамовы і дазволу тут, але цягам яшчэ 20 гадоў усё адно нельга экспартаваць іх за межы краіны.

Па-другое, паводле прынятага ў 1996 годзе закону, аўтар у любым выпадку павінен атрымаць ганарар за публікацыю. У законе нават прапісвалася мінімальнае сума, якая, зрэшты, з таго часу дэвальвавалася да смешнага. У абноўленым законе, аднак, будзе адлюстравана тое, што мае месца на практыцы, — безганарнае выкарыстанне твораў у друку ці пры запісе. Бо часам аўтар атрымлівае іншыя бонусы ад публікацыі — рэкламу, славу або проста лічыць няправільным браць грошы ў той ці іншай сітуацыі. Гэта, трэба думаць, толькі замацуе практыку, паводле якой літаратары і музыкі ў Беларусі выдаюцца, а мастакі — выстаўляюцца за свой кошт.

Скралі верш — ідзі ў міліцыю

Але можна ўявіць сабе, якія знаўцы мастацтва працуюць у нашых РУУСах, і куды яны пашлюць абкрадзенага аўтара з яго ўсвятнай крыўдай. Пашлоць, зразумела — у НЦІУ — вялікую структуру, правазнаўцы якой спецыялізуецца менавіта на працэсах вакол плагіяту і іншага незаконнага скарыстання інтэлектуальнай уласнасці.

У сярэднявеччы правобразам аўтарскага права былі прывілеі, якія манархі выдавалі аўтарам на творы літаратуры. Аднак многія навукоўцы ды філосафы лічылі свае трактаты праваднікамі Боскага сэнсу, а таму заяўляць сябе аўтарам такіх твораў, няхай і табой напісаных, лічылі грахам, і прывілеіямі амаль не карысталіся. Сённяшняе беларускае стаўленне да права на твор мала адрозніваецца ад старажытнага.

«Асноўная прычына непавагі грамадства да аўтарскага права — у інэртнасці саміх аўтараў», — перакананы Аляксей Бічурын, — аўтары не заяўляюць пра свае правы, не бароняць іх, не ствараюць прэцэдэнтаў, паводле якіх з творамі ў Беларусі пачалі б лічыцца».

Калі вашае аўтарскае права было груба парушанае выдаўцом, рэдактарам, прадзюсарам або іншымі асобамі, вы можаце звярнуцца па юрыдычную кансультацыю ў Нацыянальны цэнтр інтэлектуальнай уласнасці (НЦІУ). Адрас: 220034, г. Мінск, вул. Казлова, 20. Часы працы 9:00 — 13:00, 14:00 — 18:00 (апроч выходных). Тэлефон для даведак 2904421. Цэнтр таксама праводзіць адукацыйныя семінары ў галіне аўтарскага права і інтэлектуальнай уласнасці (з выдачай сертыфіката), запісацца на якія можна па тэлефоне 2904411. Выкарпальная інфармацыя — на сайце <http://www.belgospatent.org>.

Аўтарскае права ў Беларусі і свеце

Сучаснае права абараняе аўтараў ад грамадства і грамадства ад аўтараў. Аб'ект аўтарскага права — самастойны твор у любой яго форме: рукапіснай, друкаванай, візуальнай ці электроннай. Аўтарскае права пачынае дзейнічаць з моманту стварэння твора. Ніякіх дадатковых дакументаў мець не трэба.

Веснічкі для плагіятараў: прэзюмпцыя аўтара. Аўтарам твора прызнаецца асоба, чым імем твор падпісаны — пакуль не даведзенае адваротнае. Доказамі аўтарства ў судзе з'яўляюцца электронныя файлы з датай, чарнавікі, эскізы, публікацыі, сведчанні родных, якія бачылі творцу за працай. У асабліва важных выпадках юрысты раяць самадэпанаванне. Можна пераслаць рукапіс або здымак у заклеены канверце самому сабе і захоўваць нераскрытым. Тады пра дату стварэння сведчыць паштовы штэмпель.

Аўтар мае немаёмасныя (інтэлектуальныя) і маёмасныя (эканамічныя) правы на створанае. Аўтар мае права распаўсюджаць свой твор праз любыя каналы інфармацыі, публічна яго выконваць, перакладаць і перапрацоўваць. Аўтар мае права на ганарар за кожнае выкарыстанне свайго твора, а таксама права прадставіць твор для выкарыстання іншым асобам бясплатна.

Аўтарскае права не распаўсюджаецца на афіцыйныя дакументы, дзяржаўную сімволіку, творы народнай творчасці, ідэі, працэсы, канцэпцыі, сістэмы, метады, а таксама на інфармацыю.

Для твораў у тэкставай форме: забараняецца выдаваць пераклад замежнага твора ў іншай краіне без дазволу аўтара ці яго прадстаўнікоў або без дамовы з нашчадкамі ці іншымі праваўладальнікамі.

Цытаты без дазволу і ведама аўтара можна скарыстоўваць у крытычных і інфармацыйных артыкулах, у навуковых працах, у эпіграфіках — у разумным аб'ёме і паводле правілаў цытавання. Тое самае тычыцца ўрыўкаў музычных і кінематаграфічных твораў, карцін і фотаздымкаў. Спрэчныя моманты цытавання вырашае суд.

Аўтарскае права ў большасці краін свету дзейнічае 70 гадоў пасля смерці аўтара. У Беларусі — 50 гадоў. Пасля гэтага твор робіцца здабыткам грамадства і яго можна свабодна памнажаць, капіраваць на продаж і скарыстоўваць іншым чынам.

Пры выкарыстанні твора выдаўцом / прадзюсарам паміж ім і аўтарам абавязкова павінна быць заключаная пісьмовая дамова, дзе прапісаныя тэрмін выкарыстання, сума ганарару і іншыя ўмовы. Гэта не распаўсюджаецца толькі на перыядычныя выданні, дзе дастаткова вуснай або пісьмовай згоды без афіцыйнага дакумента.

▶ ВІЗІТ

ШТО СКРАЎ ДЭН БРАЎН У МІХАІЛА АНІКІНА

Надаўна Мінск наведаў старэйшы навуковы супрацоўнік піццэрскага Эрмітажа, спецыяліст па творчасці Леонарда да Вінчы, мастак і літаратар прафесар Міхаіл Анікін. Цікаўнасць да творчасці Леонарда зрабіла Анікіна ўніверсальным чалавекам.

Сярод літаратуразнаўцаў Міхаіл Анікін вядомы тым, што метадамі структурна-статыстычнага аналізу тэкстаў ён ставіць пад сумнеў аўтарства Міхаіла Шолахава ў дачыненні да большасці ягоных класічных твораў. Строгае навуковае даследаванне даводзіць: нобелеўскі «Ціхі Дон» відавочна напісаны Аляксандрам Серафімовічам, які, да таго ж, быў бацькам або дзядзькам Шолахава. Апошні спатрэбіўся Серафімовічу як падстаўны аўтар з беззганым рабоча-сялянскім паходжаннем, каб абысці перашкоды камуністычнай цензуры. Гутарка журналіста «НЧ» Аляксея Хадькі з прафесарам Міхаілам Анікіным пачалася з яшчэ аднаго сенсацыйнага факту яго біяграфіі.

— *Міхаіл Аляксандравіч, ваша імя вядомае многім у сувязі са скандальным раманам Дэна Браўна «Код да Вінчы»? У чым сутнасць «скандалу з плагіятам»?*

— Усё вельмі проста. Яшчэ 14 кастрычніка 1987 года на пасяджэнні аддзела заходнеўрапейскага мастацтва Эрмітажа (дакладнасць даты вызначана пратаколам) я выклаў вынікі свайго даследавання і інтэрпрэтацыі ці не самага знакамітага твора сусветнага мастацтва — «Джакондзь» Леонарда. Сутнасць ідэі ў тым, што вялікі мастак стварыў закадаваную алегорыю хрысціянскай царквы: левая частка антрапаморфнай выявы сыходзіць з архетыповага вобразу Маці Божай, правая — Хрыста. Царква — збіральны вобраз чалавецтва, карціна аб'ядноўвае сімвалы мужчынскага і жаночага пачаткаў. Ужо тады ў дыскусіі з калегамі нарадзілася назва мастацкага феномену — «код да Вінчы». У 2000 годзе я выклаў свае ідэі ў навукова-папулярнай кнізе «Леонарда да Вінчы, или Богословие в красках». Між тым, у 1998 годзе пры падрыхтоўцы ў Эрмітажы выставы сюррэаліста Рэнэ Магрыта ў Пецярбург прыехала група амерыканскіх даследчыкаў і спецыялістаў, з адным з якіх, дызайнерам і фотамастаком Уільямам Стэнам, я даволі рэгулярна сустракаўся цягам двух тыдняў. Ён рабіў уражанне зацікаўленага і прыстойнага чалавека, вельмі ўважліва выслухаў маю сенсацыйную тэорыю. І на заканчэнне папрасіў падзяліцца ёю са сваім сябрам, журналістам Дэнам Браўнам. Я нават даў згоду на магчымае выкарыстанне сюжэта пры адзінай умове — спасылцы на аўтара.

Міхаіл Анікін (стаіць у цэнтры) з жонкай (сядзіць пры сталае другая злева) у Аддзеле старабеларускага мастацтва Нацыянальнага мастацкага музея

Карыкатура на Багдана Хмяльніцкага

Якім жа было маё здзіўленне, калі ў 2003 годзе, прачытаўшы свежы бестселер Браўна, я даведаўся, што ён заснаваны «на агульнавядомых тэорыях, якія выказваюць мастацтвазнаўцы!» Гэтым справа не скончылася — мае ж канцэпцыі, зноў без спасылкі, Дэна Браўна выкарыстаў у дзвюх іншых творах — «Лічбавай крэпасці» і «Анёлах і дэманах». Праўда, мае звароты ў Генпракуратуру Расіі і амерыканскі суд з мэтай пакараць плагіятара пакуль не далі вынікаў. Так, у пачатку 2008 года экспертыза Мастацкага інстытута Чыкага прызнала запазычанне Дэнам Браўнам маіх сюжэтаў. Але казус у тым, што аўтарскае права пераважна не ахоўвае ідэі, метады і канцэпцыі, а засяроджваецца на форме. Такім чынам, факт плагіяту ў літаратуры можа быць прызнаны судом толькі ў выпадку непасрэднага даслоўнага крадзяжу тэкстаў.

— *Скажыце, а ці вы самі спрабуеце рэалізаваць сябе як літаратар ці мастак?*

— Так, я друкую вершы з 1969 года, а з 1993-га выйшлі некалькі маіх паэтычных зборнікаў (адзін з першых — «Свете Тихий»). Я таксама рэдагую альманах «Петербургские строфы». Ды і захапленне жывапісам мне не чужое

— я пішу ў асноўным тэмперай. У Літве ў перакладзе на літоўскую мову выйшаў мой «Русский роман, или повесть о новом Дон Кихоте...», які хутка надрукуюць таксама ў Балгарыі. У Расіі выдаўцоў я пакуль не знайшоў, магчыма, не ўсім падабаюцца некаторыя «вострыя» месцы тэксту.

— *Працуючы ў Эрмітажы, ці спрабавалі вы арганізаваць выставачны абмен з Беларуссю?*

— Справа арганізацыі сур'ёзных вялікіх выстаў даволі складаная і асабліва моцна залежная ў наш час ад адпаведнага фінансавання. Нават у Эрмітажы сур'ёзныя выставы адбываюцца не вельмі часта. Маю нагоду запрасіць беларусаў наведаць Пецярбург у сувязі з сапраўднай «выставай дзесяцігоддзя», якая праходзіць у нас да 29 мая. Упершыню пасля сваёй грамадзянскай вайны 1936–1939 гадоў іспанцы, а менавіта музей Прада, які звычайна не экспануе свае шэдэўры за мяжой, прывезлі ў Піцэр 66 самых выдатных палотнаў. Прычым гэта не толькі лепшыя творы Веласкеса, Рыберы, Сурбарана, роўных якім няма ў ніводным еўрапейскім музеі, але і выключнай якасці карціны іншых мастацкіх школ Еўропы. Што датычыцца так званых «па-

лонікаў», твораў, якія паўсталі на тэрыторыі Рэчы Паспалітай, то ў Эрмітажы ў маім аддзеле іх 56, а ў іншых — 13, агулам — 69. Безумоўна, ёсць таксама і творы заходнеўрапейскага жывапісу, якія трапілі ў Пецярбург з Беларусі ў XVIII–XX стагоддзях. Пару гадоў таму дырэктар Эрмітажа выказаўся за тое, каб некалькі лепшых адрэстаўраваных «палонікаў» вывезці на выставу ў Нацыянальны мастацкі музей у Мінск, але справа затармазілася з-за адсутнасці фінансавання.

— *Ці не маглі б Вы назваць які-небудзь з найбольш цікавых твораў сярод «палонікаў»?*

— У мяне хутка выходзіць чарговая кніга, прысвечаная адлюстраванню архетыповых сюжэтаў у мастацтве. Дык вось, адна з «гераніяў» кнігі — карціна 1664 года Даніеля Шульца, якую раней разглядалі або як партрэт

Міхаіла Казіміра Радзівіла з сынамі, або як адлюстраванне сям'і татарскага мурзы. Улічваючы складаны шэраг прадметаў-сімвалаў у гэтай выяве, я лічу карціну карыкатурай на Багдана Хмяльніцкага — асобу, якую ў Беларусі шчыра ненавідзелі. Варта прыгадаць іншую карыкатуру на яго — гравіраваную выяву Хмяльніцкага з казлінымі рагамі, выкананую па замове Януша Радзівіла Абрахамам ван Вестэрфельдам. Яе прыстойны двайнік, без рагоў, які ўручылі Хмяльніцкаму падчас перамоваў з мэтай спынення вайны, усе добра ведаюць са школьных падручнікаў гісторыі.

— *Вы рэгулярна бываеце ў Беларусі, тры гады таму выступалі на канферэнцыі ў Нацыянальным мастацкім музеі з дакладам па творчасці Леонарда. Вас нешта звязвае з нашай краінай, апрача навуковых зацікаўленняў?*

— Мая жонка, з якой я прыехаў і зараз, філолаг-багеміст, прафесар Піццэрскага ўніверсітэта, напалова беларуска. Яна паходзіць па маці з сям'і Жукіўскіх. Апрача таго, у яе ў Беларусі з 1975 года жыве і працуе ў Бярэзінскім запаведніку дзядзька — прафесійны ляснік і выключны мастак-пейзажыст. Я б сказаў пра яго — нацыянальнае дастаянне Беларусі, якое ў вас кепска выкарыстоўваюць. Анатоля Віктаравіч Бухаркін, на чые 83-годдзе мы і прыязджалі, папраўдзе, прынцыповы затворнік, ён ніколі не ўступаў ні ў адзін мастацкі саюз і выстаўляе свае творы вельмі неахвотна. Але б я раіў вам зацікавіцца гэтай неардынарнай асобай і выдатным мастаком.

P.S.: Сустрэча з Міхаілам Анікіным была надоймай: мы завіталі ў Нацыянальны мастацкі музей, дзе госцю з Піцэра перадалі зборнік артыкулаў канферэнцыі ў Мінску з яго публікацыяй, а пазней наведалі галерэю і кнігарню «Ў». Магчыма, у выніку гэтага візіту ўдасца наладзіць абмен выставамі з мастакамі Пецярбурга. А таксама ў гутарцы з кнігавыдаўцом Ігарам Логвінавым была выказана прапанова перакласці па-беларуску і выдаць «Рускі роман» Анікіна. Пры ўмове, калі знойдуцца сродкі.

▶ ВЫСТАВА

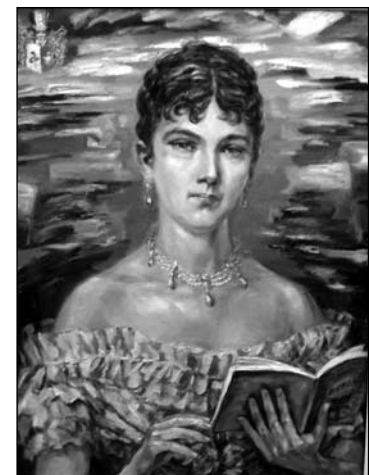
РЫЦАР АДРАДЖЭННЯ

Аляксей ХАДЬКА

У офісе Таварыства беларускай мовы ў Мінску на вул. Румянцава, з 13 па 25 красавіка працуе выстава Алеся Цыркунова «Змагары за волю».

Неардынарны мастак-калярыст, колішні лідар групоўкі «Няміга-17» і шчыры прыхільнік нацыянальнага адраджэння гэтым разам прадставіў 12 карцін і партрэтаў вядомых дзеячаў беларускага руху XX стагоддзя.

На наш погляд, самы ўдалы з іх — романтична-лірычны вобраз Марыі Магдаліны Радзівіл, але і іншыя палотны прыцягнуць увагу аматараў прыгожага. Сярод іншых — гэта партреты Міхася Ткачова, Уладзіміра Дубоўкі, Міколы Ермаловіча, Рамана Скірмунта, Аўгена Калубовіча.

Мастак мяркуе, што, насуперак камернасці памяшкання, зала ТБМ вельмі зручная для невялікіх выставачных праектаў. Улічваючы, што персанальныя выставы — не вельмі частыя падзеі, раім не прапусціць шанец убачыць карціны Алеся Цыркунова.

▶ ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

ПЕРААДОЛЕННЕ КОМПЛЕКСУ ДРУГАСНАСЦІ

У выдавецтве «Радзіла-плюс» выйшаў першы беларуска-славацкі размоўнік-даведнік з серыі «Беларускія ЕўраРазмоўнікі». З гэтай нагоды карэспандэнт «НЧ» Аляксей Хадыка гутарыць з пісьменнікам і выдаўцом, дырэктарам выдавецтва «Радзіла-плюс» Уладзімірам Сіўчыкавым.

— Пяць гадоў таму наш званы перакладчык, педагог і паліглот Лявон Баршчэўскі прапанаваў выдавецтву ашаламляльны рукапіс — «ЕўраСлоўнік!» Гэтае

выданне аказалася ўнікальным не толькі ў еўрапейскай, але сусветнай лінгвістычнай і выдавецкай практыцы — пад адной вокладкай на 704-х старонках былі сабраныя беларускія словы і выразы, а таксама іх эквіваленты на латыні і яшчэ на 26 сучасных (пераважна краін Еўрасаюза) мовах.

Крыху пазней Якуб Лапатка (таксама, дарэчы, гадаванец полацкай школы) дастаў з Хельсінкі рукапіс граматыкі фінскай мовы, напісанай па-беларуску. Гэта ламала пэўны стэрэатып — мы звыкліся навучацца замежным мовам праз мову-пасярэдніцу.

На сённяшні дзень у нас восем граматык. Называю ў парадку выхаду — гэта польская, лацінская, латышская, англійская, шведская, нідэрландская, славацкая, літоўская. Сярод аўтараў-складальнікаў (акрамя ўжо названага мною Лявона Баршчэўскага) Вінцук Вячорка, Юрась Жлутка, Андрэй Гуцаў, Алесь Жлутка, Вольга Цвірка, а таксама маладзейшыя — Марыля Васючэнка і Павал Рааго. Яшчэ чатыры — фінская, партугальская, нямецкая і ўкраінская — чакаюць свайго часу ў рэдакцыйным партфелі.

«Беларуска-славацкі размоўнік-даведнік», напісаны

Паўлам Рааго ў суаўтарстве з ягоным калегам Алесем Гізуном, распачынае новую серыю «Беларускія ЕўраРазмоўнікі».

Прызначаецца выданне найпершым, хто выязджае ў Славакію ў камандзіроўку, на адпачынак, турыстам. Уключаны ў яго найбольш пашыраныя словы, выразы і фразы, згрупаваныя па тэматычных раздзелах. Раздзелы ўтрымліваюць тэматычныя слоўнічкі, а таксама практычныя парады, каментарыі і даведкі, якія нясуць карысныя звесткі і інфармацыю. Размоўнік-даведнік прапануе і практычную транскрыпцыю.

— **Выданне, як прынята пісаць у каталожных кар-**

тках, адрасуецца ўсім, хто цікавіцца славацкай мовай, гісторыяй і культурай?

— Я б толькі дадаў, што яно можа аказаць і псіхалагічную падтрымку: у складаны момант залез у кішэню — і атрымаў ад аўтараў карысную параду.

— **У апошнія гады вы ўсё болей схіляецеся да слоўнікаў, даведнікаў, дапаможнікаў...**

— Гэта адзін бок медаля. Сапраўды, мы, беларусы, пабагацелі і на слоўнікі — арфаграфічныя, тлумачальныя, іншамовных слоў да і іншыя. Рады, што спрычыніцца да гэтага давлялося і нашаму выдавецтву, і выдавецтву Зміцера Коласа, і многім іншым.

А з другога боку — пабачыла свет мая кніга прозы «Бювар». Прайшлі першыя прэзентацыі «Вяровіцы Алеся Камоцкага», на тытуле якой таксама стаіць наш лагатып.

— **А ў чым тут адметнасць?**

— Са скрыначкі «Вяровіцы», складзенай з вершаў Рыгора Бардуліна і фотаздымкаў Джона Кунстадтэра пры музычным аздабленні Аляксандра Віслаўскага, чытач, слухач і глядач можа выцягнуць не толькі кніжку, але і музычны кампакт-дыск.

Ну а выданне, якое мусіць сысці з друкарскага варштата літаральна днём, апісваць сёння не буду. Заінтрыгуе хіба што назвай — «Рышары Пагоні і Арла».

▶ ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

ПЕСНІ ФІЛАМАТАЎ І ФІЛАРЭТАЎ

У межах грамадска-культурнай кампаніі «Будзьма беларусамі!» пры падтрымцы МГА «Гісторыка» ў гарадах краіны працягваецца прэзентацыя гістарычна-музычнага асветніцкага праекту «Песні філаматаў і філарэтаў».

Чарговыя выступы пад назвай «Хай радасць з вачэй нашых блісне!» адбыліся 9 красавіка ў Полацку, на гісторыка-філалагічным факультэце Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта і ў Музеі беларускага кнігадрукавання.

Арыгінальныя песні з рукапіснага зборніка, складзенага жонкай аднаго з заснавальнікаў Таварыства філаматаў, Т. Зана, Брыгідай Свентажэцкай у 1855 годзе і нядаўна знойдзенага ў віленскім архіве музыказнаўцаў Святленай Немагай, прагучалі ў выкананні А. Жбанова і З. Занеўскага.

Дзякуючы адмысловым спеўнікам, падрыхтаваным МГА «Гісторыка», песні на словы А. Міцкевіча, Я. Чачота, Т. Зана, А. Э. Адынца спяваліся разам з глядачамі, якія маглі

лёгка ўявіць сябе ўдзельнікамі сяброўскіх сходак філаматаў і філарэтаў, што адбываліся ў Вільні і яе ваколіцах, а таксама на Наваградчыне і ў іншых мясцінах.

Творы А. Міцкевіча ва ўласных перакладах, у тым ліку ўрыўкі з паэмы «Дзяды», прысвечаныя сябрам таварыстваў філаматаў і філарэтаў, прагучалі паэт, перакладчык, даследчык, кандыдат філалагічных навук Серж Мінскевіч.

На імпрэзе ў Музеі беларускага кнігадрукавання цікавыя звесткі аб дзейнасці таемных таварыстваў у Полацку паведаміў прысутным полацкі краязнаўца Міхась Баўтовіч.

Знакамітая «Песня Марылі» (яе, паводле ўспамінаў сучаснікаў, часта напявала каханая Міцкевіча Марыля Верашчака) прагучала ў цудоўным выкананні полацкіх паненак. Публіка з задавальненнем частавалася смачным малаком, што было адным з яркіх сімвалаў філаматскага і філарэцкага жыцця.

Падчас выступаў адзначалася, што мэты праекту «Песні філаматаў і філарэтаў», як і ўсёй грамадскай кампаніі «Будзьма беларусамі!», — абуджаць гонар грамадзян Беларусі за сваю гісторыю і культуру, з'ядноўваць беларусаў у прасторы і часе. Удзельнікі імпрэзы з цікавасцю паставіліся і да інфармацыі пра іншыя падзеі ў межах грамадскай кампаніі.

Budzma.org.

▶ ПОСТАЦЬ

ПАМЯЦІ ТАВАРЫША

З глыбокім смуткам паведамляем, што на 55-м годзе жыцця пасля працяглай хваробы памёр падпалкоўнік запasu, кандыдат тэхнічных навук Мікалай Бірукоў.

Старшы выкладчык Мінскага вышэйшага інжынернага зенітна-ракетнага вучылішча Мікалай Мікалаевіч Бірукоў быў у ліку тых афіцэраў, якія ў 1980-х гадах далучыліся да руху за дзяржаўную незалежнасць Беларусі. Ён быў адным з заснавальнікаў і актыўных сябраў Беларускага згуртавання вайскоўцаў — грамадскай арганізацыі, якая выступала

за стварэнне самастойнага беларускага войска.

8 верасня 1992 года — у Дзень вайсковай славы — Мікалай Бірукоў быў у ліку вайскоўцаў, якія першыя прысягнулі на вернасць Беларусі.

З пачатку 1990-х гадоў Мікалай Бірукоў далучыўся да беларускага сацыял-дэмакратычнага руху, стаў сябрам Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады. Быў міжнародным сакратаром Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народнай Грамады).

За сваю патрыятычную дзейнасць Мікалай Бірукоў зведаў рэпрэсіі з боку генералітэту, вымушаны быў пакінуць вайсковую службу.

Выказваем глыбокае спачуванне родным і блізкім Мікалая Мікалаевіча, усім яго сябрам.

У нашай памяці Мікалай Бірукоў назаўсёды застанецца як надзейны і шчыры таварыш, які канца свайго жыцця захаваў вернасць Бацькаўшчыне і ідэалам дэмакратыі.

Уладзімір Барадач, Леанід Дзейка, Анатоль Гурыновіч, Валер Костка, Віталь Малашка, Анатоль Сідарэвіч, Алесь Станкевіч, Мікалай Статкевіч, Станіслаў Суднік, Алес Трусаў, Сяргей Чыслаў

Новы Час

Агульнапалітычная штотыднёвая газета
Выдаецца з сакавіка 2002 г.

Галоўны рэдактар
Кароль Аляксей Сцяпанавіч

Зарэгістравана Міністэрствам інфармацыі РБ. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНІК: Мінская гарадская арганізацыя ГА ТБМ імя Ф.Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцава, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецкае унітарнае прадпрыемства «Час навінаў». Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЕДАКЦЫІ І ВЫДАЎЦА:

220113, г. Мінск, вул. Мележа, 1-1234.
Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 268 52 81.
novychas@gmail.com; www.novychas.org

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Плутас-Маркет» г. Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова № 404

Падпісана да друку 15.04.2011. 8.00.

Наклад 7000 асобнікаў. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.

Пры выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абавязковая.

Рукапісы рэдакцыя не вяртае і не рэцэнзуе мастацкія творы. Чытацкая пошта публікуецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.